

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Облік, контроль та аналіз запасів будівельного підприємства»

Студентки 2 курсу, 4м групи
спеціальності
071 «Облік і
оподаткування»
спеціалізації
«Облік і оподаткування»

Тагірова Еліза
Різванівна

Науковий керівник
к.е.н., доц.

Муковіз Василь
Степанович

Гарант освітньої програми
д.е.н., проф.

Бенько Микола
Миколайович

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ЗАПАСІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Економічна природа виробничих запасів як об'єкта обліку.....	7
1.2. Нормативно-правова база бухгалтерського обліку, контролю та аналізу запасів будівельного підприємства.....	15
1.3. Передумови організації та методології обліку, контролю і аналізу запасів в системі управління підприємством ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ».....	23
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ЗАПАСІВ ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ».....	31
2.1. Організація бухгалтерського обліку запасів на підприємстві.....	31
2.2. Управлінський облік запасів.....	48
2.3. Організація обліку запасів за умов використання інформаційних систем.....	56
Висновки до розділу 2.....	64
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ЗАПАСІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	65
3.1. Мета, завдання, інформаційні джерела контролю і аналізу запасів.....	65
3.2. Методика контролю запасів	70
3.3. Методика і організація аналізу запасів.....	79
Висновки до розділу 3.....	83
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	97

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ведення успішної підприємницької діяльності в будівельній галузі напряму пов'язане із раціональним та ефективним використанням виробничих запасів як невід'ємної складової безперервності технологічних процесів. Формування стратегії і тактики розвитку підприємства, обґрунтування планів, виявлення резервів підвищення ефективності виробництва, оцінювання результатів діяльності підприємств, їх структурних підрозділів і працівників, здійснення контролю виконання управлінських рішень відбувається з використанням обліку контролю та аналізу.

Підприємство самостійно визначає потрібну їх кількість запасів для виконання основних технологічних процесів у будівництві. У такому контексті виникає необхідність розроблення дійового механізму, здатного координувати процеси обліку, контролю та аналізу надходження, наявності, використання та вибуття запасів. Призначення даного механізму полягає у відображенні процесів забезпечення виробничими запасами, застосуванні такого методу оцінки вартості виробничих запасів, який найкраще відповідає обліковій політиці підприємства.

Застосування обліку, контролю та аналізу запасів дає можливість максимально виконати усі поставлені перед підприємством завдання.

Питання теоретичного та організаційно-методичного забезпечення обліку, контролю та аналізу запасів висвітлені у працях багатьох вітчизняних вчених, зокрема: Ф. Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, З. В. Гуцайлюка, С. А. Кузнецової, В. С. Леня, Р. А. Міщенко, В. З. Мошенського, О. Р. Охрамовича, М. С. Пушкаря, В.В. Сопка, М. Г. Чумаченка, та зарубіжних: К. Друрі, В. Б. Івашкевича, Т. П. Карпової, В.Ф. Палія, С. О. Стукова. Організаційно-методичні питання обліку й аналізу запасів будівельного виробництва досліджували: З. В. Задорожний, Н. Б. Іщенко, Я. Д. Крупка, Б. М. Литвин, О. С. Нарінський, В. О. Осмятченко, О. В. Павелко, О. М. Ромашко, І. Г. Чалий, та

інші. Проте, залишається низка проблем, які потребують вирішення. Передусім необхідно узгодити зміст нормативно-правових актів з обліку запасів у будівельній галузі. Важливо також обґрунтувати дієвість механізмів щодо ціноутворення й розрахунків, обрання та запровадження методів обліку запасів та розрахунку собівартості з метою їх удосконалення. При цьому зростає потреба у формуванні інформації щодо запасів. Необхідність вирішення теоретичних та практичних питань обліку, контролю та аналізу витрат і формування на цій основі обліково-аналітичного забезпечення управління та контролю ефективності управлінських рішень, спрямованих на здешевлення вартості будівництва, обумовила вибір теми випускної кваліфікаційної роботи та підтверджує її актуальність.

Мета і завдання дослідження. Метою написання випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування основних положень обліку, контролю та аналізу запасів будівельного підприємства (за матеріалами ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»)

Виходячи з мети випускної кваліфікаційної роботи її завданнями є:

- дослідити економічну сутність та класифікацію запасів будівельного підприємства;
- провести економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження;
- розкрити передумови організації та методології обліку, контролю і аналізу запасів в системі управління підприємством ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»;
- дослідити організацію бухгалтерського обліку запасів будівельного підприємства ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»;
- висвітлити особливості управлінського обліку запасів;
- розкрити інформацію про організацію обліку запасів за умов використання інформаційних систем;
- обґрунтувати мету, завдання, інформаційні джерела контролю і аналізу запасів будівельного підприємства;
- розглянути методику контролю запасів будівельного підприємства;

- розробити практичні рекомендації щодо методики та здійснити аналіз запасів.

Об'єктом дослідження є процес обліку, контролю і аналізу запасів будівельного підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційних, методичних і практичних засад організації обліку, контролю і аналізу запасів будівельного підприємства.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні документи України, праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань обліку, контролю та аналізу стосовно запасів будівельного підприємства, періодичні видання; облікові та аналітичні дані ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ».

Методи дослідження. В процесі дослідження застосовувалися такі методичні прийоми: аналіз і синтез; абстрагування; документалістики - для встановлення достовірності досліджуваної інформації; розрахунково-аналітичні прийоми при проведенні розрахунків та побудови таблиць, графіків, діаграм; моделювання - для розробки загальної та прикладної моделі обліку та контролю; абстрактно-логічні – для формулювання висновків та узагальнень.

Практична значущість обраної теми випускної кваліфікаційної роботи полягає у тому, що рекомендації та пропозиції спрямовані на удосконалення обліку, аналізу та контролю запасів будівельного підприємства ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ».

Наукова гіпотеза. Основною гіпотезою є припущення, що за допомогою дослідження системи організації обліку, контролю і аналізу запасів будівельного підприємства ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ», можна розробити рекомендації для прийняття ефективних управлінських рішень.

Наукова новизна полягає у теоретичному обґрунтування, а також розробленні рекомендацій щодо удосконалення методики організації обліку, аналізу і контролю запасів будівельного підприємства.

Апробація. Основні наукові положення і практичні результати дослідження опубліковано у збірнику наукових статей студентів КНТЕУ у статті «Проблемні аспекти документування надходження виробничих запасів будівельному підприємстві».

Структура випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел, 6 додатків. Обсяг роботи 107 сторінок друкованого тексту і включає 15 таблиць, 16 рисунків, 90 джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ЗАПАСІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна природа виробничих запасів як об'єкта обліку

У системі управління підприємством виробничі запаси становлять значну частину активів підприємства, призначених для здійснення основної діяльності підприємства, що робить їх однією з найважливіших статей активу, від ефективного використання якої залежать величина прибутку та швидкість обороту вкладеного капіталу, а отже їх обліку та аналізу має приділятися значна увага.

Особливістю виробничих запасів є їх використання в господарській діяльності підприємства, яка являє собою сукупність основних процесів: постачання, виробництво і реалізація. Так, для забезпечення безперебійної роботи підприємства на його складах мають бути виробничі запаси в межах норм, передбачених потребами підприємства. У складських приміщеннях підприємства здійснюються господарські операції зі збереження виробничих запасів, а також відпуск запасів у виробництво, а отже, інформація про використання виробничих запасів відображає дані про їх вартість і кількість, що враховується під час планування їх постачання. Аналіз руху й ефективності використання виробничих запасів і формування виробничих витрат є невід'ємною частиною комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Таким чином, облік і аналіз виробничих запасів мають забезпечити контроль їх залишків, надходження та витрачання, а також забезпечувати належну інформаційну базу для прийняття адекватних та своєчасних управлінських рішень керівництвом підприємства.

Отже, необхідно враховувати рух виробничих запасів у процесі здійснення господарської діяльності, відповідно правильно відбивати їх у складі витрат підприємства і контролювати їх використання (рис. 1.1).

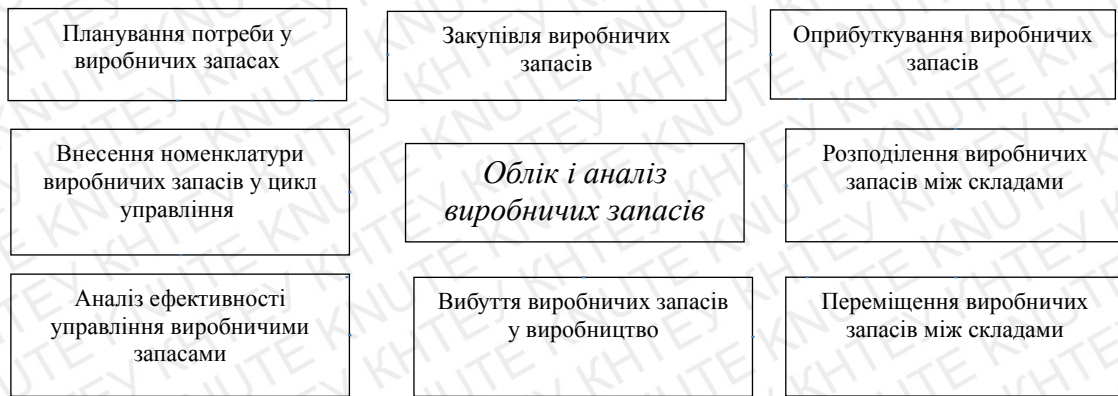

Рис. 1.1. Основні етапи життєвого циклу запасів на підприємстві

Дослідження наукових публікацій щодо сутності категорії виробничі запаси, найкраще дає змогу опиратися на визначення Бутинця Ф.Ф., Іванієнко В.В., Швеця І.Б.. В своїх працях виробничі запаси вони ототожнюють з матеріальними ресурсами, засобами виробництва, предметами використання, іншими матеріальними цінностями, потрібними для забезпечення нормального протікання виробничого процесу [1, 2, 3]. Інші вчені прирівнюють виробничі запаси з запасами, складськими запасами, матеріально-виробничими запасами, товарно-матеріальними цінностями, матеріальними цінностями (табл.1.1)

Чимало науковців розглядають сутність виробничих запасів виключно з точки зору можливості віднесення їх до активів підприємства. Проте, підтримуємо думку науковців про те, що досліджувати їх зміст необхідно також і з позицій управління. Підтримання необхідної кількості виробничих запасів на підприємстві потребує значних грошових коштів. Оскільки виробничі запаси є одним із факторів, без якого неможливе протікання виробничого процесу, отже вказане відображається на економічній політиці підприємства. При цьому слід зазначити, що зміст економічної політики підприємства може змінюватися залежно від об'єктивних і суб'єктивних факторів, обумовлених певними правовими, економічними, організаційно-контрольними заходами.

Таблиця 1.1

Характеристика виробничих запасів

№	Автор	Визначення
1	Ф.Ф. Бутинець	виробничі запаси – активи, які використовуються для подальшого продажу, використання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством
2	В.В. Іванієнко	виробничі запаси – це матеріальні ресурси, що містять на складах фірми (сировина, матеріали, покупні напівфабрикати, комплектуючі вироби, паливо і пальне, тара і тарні матеріали, запасні частини для ремонту, інструменти та ін.), призначені для виробничого споживання, але ще не надійшли у виробництво
3	І.Б. Швець	виробничі запаси є матеріальними оборотними активами підприємств, головною умовою здійснення необхідного виробничого процесу
4	П.С. Безруких	виробничі запаси – це різні речові елементи виробництва, що використовуються як предмети праці у виробничому та іншому господарчих процесів
5	В.М. Бойко	виробничі запаси – засоби виробництва, що надійшли на підприємство і ще не використовуються у виробничому процесі
6	А.Б. Борисов	виробничі запаси являють собою сукупність усіх матеріалів, які має підприємство, частина оборотних засобів підприємства, які ще не включені у процес виробництва, але надійшли на робочі місця
7	Н.В. Тарасенко	виробничі запаси – накопичені ресурси, що перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва
8	М.С. Пушкар	виробничі запаси – засоби виробництва, які містяться на складах суб'єкта господарювання і необхідні для забезпечення безперервного виробничого процесу, причому це лише ті предмети праці, які ще не задіяні у процесі виробництва і зберігають свою натурально-речову форму
9	Н. Білова, А. Бобро та ін.	виробничі запаси – матеріали, паливо, запасні частини, насіння, корми, а також малоцінні і швидкозношувані предмети. Виробничі запаси беруть участь у виробництві і використовуються впродовж операційного циклу
10	Р.Б.Чейз, Н.Дж. Еквілайн та Р.Ф. Якобс	виробничі запаси поділяються на сировину, готову (кінцеву) продукцію, комплектуючі, допоміжні матеріали і незавершене виробництво
11	П.Т. Саблук, М.Я. Дем'яненко	виробничі запаси – запаси засобів виробництва, які знаходяться в складах суб'єкта господарювання і необхідні для забезпечення безперервного виробничого процесу, причому це лише ті предмети праці, які ще не задіяні у процесі виробництва і зберігають свою натурально-речову форму
12	Н.Н.Грабова, В.Н.Добровський	Виробничі запаси - це сировина, матеріали, комплектуючі, паливо та т.п., з яких або за допомогою яких здійснюють виробництво продукції (робіт, послуг), проте вказують, що відмінною особливістю виробничих запасів є одноразове використання в процесі виробництва, перенесення усієї вартості на собівартість продукції, що виготовляється
13	М.В. Кужельний, В.Г. Лінник	виробничі запаси – це мінімальний запас предметів праці, необхідний для виробничого процесу

Джерело: на основі [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14].

Чимало науковців розглядають сутність виробничих запасів виключно з точки зору можливості віднесення їх до активів підприємства. Проте, підтримуємо думку науковців про те, що досліджувати їх зміст необхідно також і з позицій управління. Підтримання необхідної кількості виробничих запасів на підприємстві потребує значних грошових коштів. Оскільки виробничі запаси є одним із факторів без якого неможливе протікання виробничого процесу, отже вказане відображається на економічній політиці підприємства. При цьому слід зазначити, що зміст економічної політики підприємства може змінюватися залежно від об'єктивних і суб'єктивних факторів, обумовлених певними правовими, економічними, організаційно-контрольними заходами.

З позицій підприємництва під управлінням запасами розуміють діяльність, направлену на оптимізацію матеріальних потоків для досягнення цілей підприємства з мінімальними витратами всіх ресурсів. Сонько В.О. характеризує запас матеріальних ресурсів як наявний обсяг, що фактично знаходиться в розпорядженні господарської системи; потік матеріального ресурсу як обсяг, що додатково залучається для використання упродовж одного виробничого циклу [15].

З позицій логістики запаси досліджуються як матеріальний потік, що постійно змінюється упродовж часу. Водночас, на наш погляд, такий підхід вимагає уточнення і конкретизації відповідно до завдань тієї сфери, в якій він використовується. Стосовно завдань управління, то пояснення вимальовується на базі деталізації параметрів матеріального потоку згідно з окремими стадіями управління.

З економічної точки зору виробничі запаси розглядаються як оборотні засоби, тобто, як засоби виробництва, що приймають участь в одному виробничому циклі та переносять свою вартість на вартість готової продукції відразу і повністю, змінюючи при цьому свою речову форму. Запаси досліджуються як об'єкти, що приймають участь у господарському кругообігу.

Однією з багатьох форм інвестицій підприємства в оборотні активи є запаси матеріально-технічних ресурсів. Водночас, у процесі виробництва першочергово, як

правило, враховуються нормативні і надлишкові запаси. Отже, проблема зводиться до утримання надлишкових запасів на підприємстві через значний фінансовий ризик. Вважаємо, що саме надлишкове інвестування у запаси призводить до втрат від нерационального використання коштів. Тому, в системі управління оборотними активами підприємства, в першу чергу, проводиться розрахунок нормативів виробничих запасів, тобто обчислюється мінімальний обсяг матеріально-технічних ресурсів, необхідних для забезпечення процесу виробництва. Зокрема, виконують розрахунок потреби у матеріально-технічних ресурсах; обґрунтування норм і нормативів; погодження та затвердження нормативів.

Виробничі запаси займають вагоме місце у складі майна та структурі витрат підприємства при визначенні результатів його фінансово-господарської діяльності. Виробничі запаси, як було зазначено вище, відносяться до оборотних активів. Тому можуть перетворюватись у грошові кошти упродовж одного року чи одного операційного циклу. Як значна частина активів підприємства вони являють собою його економічні ресурси у формі сукупних майнових цінностей та використовуються в господарській діяльності з метою отримання доходу. Отже, основним показником виробничої діяльності підприємства, від якого суттєво залежить дохід, є насамперед величина виробничих запасів на підприємстві. Проте, підвищення кількості виробничих запасів на підприємстві може відігравати двоякий вплив – у певних межах прибуток може зростати, у той час, як диспропорція їх кількості призводить до його зменшення. Недостатній обсяг виробничих запасів спричинює зменшення обсягів виробництва, відповідно, зменшення доходу підприємства. Подальше ж зростання кількості виробничих запасів спричинює те, що вони вже не можуть бути вчасно залучені в господарський процес. Таке становище свідчить про затоварювання підприємства готовою продукцією, оскільки вона вже не користується попитом у споживачів. Зокрема, професор Сопко А.В. підкреслює, що в обох випадках має місце недоотримання доходу підприємства через втрачені його виробничі можливості [16, с. 224].

У будівельній галузі постійно збільшується споживання виробничих запасів, що обумовлюється розширенням будівництва, значними питомими матеріальними

витратами в собівартості продукції (понад 70%) та зростанням цін на сировину і матеріали. Такі вчені як Кужельний М.В., Лінник В.Г. підкреслюють, що виробничо-господарська діяльність на підприємстві здійснюється продуктивно лише тоді, коли на підприємстві наявна відповідна кількість виробничих запасів, призначених для використання. Білова Н., звертає увагу на прямій залежності від якості використовуваних виробничих запасів у виробництві на кінцевий результат діяльності будь-якого підприємства. Узагальнена оцінка та критичний аналіз розглянутих в економічній літературі методичних підходів щодо тлумачення економічної сутності «виробничих запасів» свідчить про відсутність чіткої позиції стосовно визначення даного об'єкту обліку. Виявлено неоднозначність трактувань цієї категорії обліку, відсутність певного розмежування складових та ґрунтовного розкриття економічної сутності виробничих запасів. На основі логічного узагальнення і порівняння деяких авторських підходів, запропоновано визначати виробничі запаси як матеріальні цінності, предмети, що споживаються цілком, повністю переносять свою вартість на новий продукт, замінюються після кожного виробничого циклу, і на які спрямовується праця людини в процесі отримання готового продукту, виконання робіт, надання послуг.

Відомо чимало методичних підходів стосовно класифікації виробничих запасів залежно від сфери діяльності підприємства. Зокрема, слід виділити класифікацію запасів відповідно до видів діяльності, яку здійснює підприємство (виробнича, комерційна, грошово-кредитна), яка запропонована професором Сопко В.В., а саме: запаси поділяються на виробничі (сировина і матеріали); комерційні (готова продукція виробничої сфери, що купується комерційними підприємствами для реалізації); грошово-кредитні (гроші, грошові документи) [16, с. 212].

Загальноприйнятою класифікацією запасів є класифікація за економічним призначенням та функціональною роллю в процесі виробництва, а також за технічними властивостями (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Характеристика основних видів виробничих запасів

Класифікаційна ознака	Вид	Характеристика
Призначення та причини створення	Постійні (поточні, технологічні, резервні)	Частина виробничих запасів
	Сезонні	
Рівень наявності на підприємстві	Нормовані	Виробничі запаси, що відповідають запланованому рівню
	Ненормовані	Виробничі запаси, що перевищують нормативну кількість
Наявність на початок і на кінець періоду	Початкові	Величина виробничих запасів на початок періоду
	Кінцеві	Величина виробничих запасів на кінець періоду
Походження	Первинні	Виробничі запаси, що надійшли ззовні
	Вторинні	Виробничі запаси, що після первинного використання можуть використовуватися вдруге
За цільовим призначенням	– поточні (оборотні, циклічні); – страхові; – сезонні; – технологічні (перехідні або підготовчі); – гарантійні (резервні, буферні)	Виробничі запаси, що надійшли ззовні та вже зберігаються на складах підприємства
За ступенем ліквідності	– ліквідні; – слаболіквідні; – неліквідні	Виробничі запаси, що надійшли ззовні та вже зберігаються на складах підприємства

Джерело: на основі [1, 13, 15, 16]

Однак така економічна класифікація запасів не є достатньою для обліку і контролю за рухом матеріалів за їх групами, підгрупами і т.д. і не дає змоги визначити галузеві особливості зберігання, використання та руху запасів на підприємствах.

В бухгалтерського обліку одиницею обліку запасів є їх найменування або однорідна група (вид) (рис. 1.2). Облік усіх видів запасів ведеться в аналітичному розрізі з вимогою забезпечити кількісно-сумову та якісну інформацію. Має бути вказана кількість кожної облікової одиниці, яка визначається не тільки за видом

натурального вимірника, що використовується на підприємстві для обліку цих запасів, а й за його величиною, розрядністю (грами, кілограми, тонни тощо). Існують певні види запасів, щодо яких можливе використання різних натуральних вимірників, наприклад, спирт або бензин можуть вимірюватися в літрах чи кілограмах. У таких випадках бажано вибрати один вид натурального вимірника і використати його для обліку всього обсягу певного виду запасів за всіма операціями.

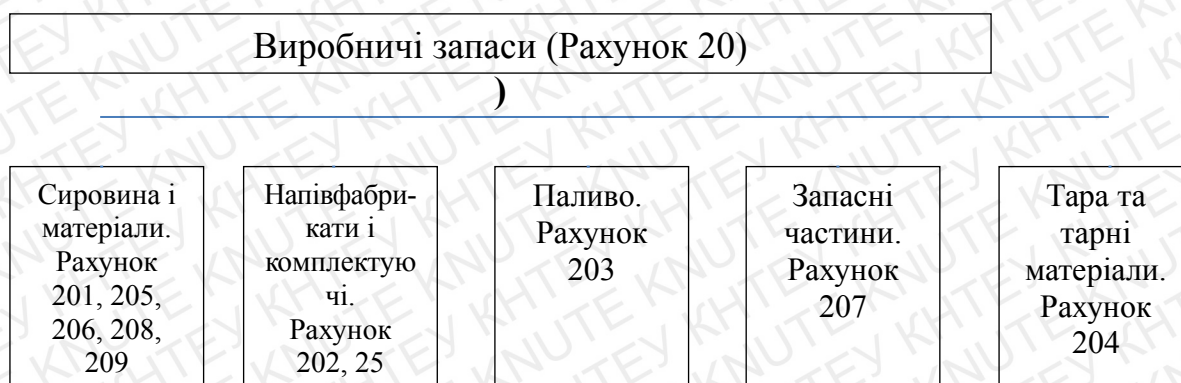

Рис. 1.2. Класифікація виробничих запасів підприємства для цілей бухгалтерського обліку [13, 15, 16]

Таким чином, з точки зору сучасного обліку виробничі запаси є складовою запасів підприємства.

Нова інформація у системі бухгалтерського обліку створюється в процесі виявлення та реєстрації даних в первинних документах, їх вимірювання, групування, нагромадження і зберігання в облікових регістрах синтетичного та аналітичного обліку, узагальнення в оборотно-сальдових відомостях з подальшим наданням зазначеної інформації у чіткому та зрозумілому вигляді зацікавленим користувачам.

Стан та результати діяльності підприємства за певний період характеризує звітність. Основу формування звітності складає цифрова та аналітична інформація бухгалтерського (фінансового), управлінського, податкового та статистичного обліку. Джерело інформації про діяльність підприємства для внутрішні та зовнішні користувачі отримують із системи облікової звітності.

1.2. Нормативно-правова база бухгалтерського обліку, контролю та аналізу запасів будівельного підприємства

Сучасні умови господарювання характеризуються постійними змінами законодавчої бази, що потребує системного аналізу нових положень законодавчих актів, що регулюють бухгалтерський облік в різних галузях, зокрема й у будівництві.

Кожна галузь економіки має свої особливості щодо порядку відображення тих чи інших операцій в бухгалтерському обліку. Хоча можливі несуттєві відмінності, але загалом вони визначають порядок правильного відображення кожної господарської операції на підприємстві. В іншому випадку, суб'єкт господарювання нестиме відповідальність перед податковими органами, інвесторами та акціонерами, клієнтами та іншими суб'єктами, що так чи інакше пов'язані з підприємством.

Будівельна галузь не є виключенням і для того, щоб знизити автономність у прийнятті необґрунтованих рішень підприємствами з приводу проблемних питань, держава розробляє специфічні нормативно-правові акти, що стосуються виключно будівельних підприємств. Основні документи, що регулюють бухгалтерський запасів в будівництві наведено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Основні нормативно-правові акти, що регулюють облік запасів у будівництві

№ з/п	Нормативно-правовий документ	Питання, що регулюються
1	2	3
1	Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"	- основні принципи ведення бухгалтерського обліку витрат; - порядок організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві; - умови застосування міжнародних стандартів;

2	Податковий Кодекс України	<ul style="list-style-type: none"> - порядок визнання доходів і витрат в цілях оподаткування; - можливість надання і отримання пільг при здійсненні діяльності у сфері будівництва; - порядок оподаткування діяльності з надання будівельно-монтажних робіт; - склад витрат операційної діяльності (собівартість) та інших витрат (загальновиробничі, адміністративні, на збут тощо);
---	---------------------------	---

Продовження табл. 1.3

<i>№ з/п</i>	<i>Нормативно-правовий документ</i>	<i>Питання, що регулюються</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
3	НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”	<ul style="list-style-type: none"> - порядок розкриття у звітності інформації про незавершені капітальні інвестиції інвестора і забудовника; - незавершене виробництво, заборгованість замовників за будівельним контрактом;
4	П(С)БО 16 “Витрати”	<ul style="list-style-type: none"> - порядок визнання витрат; - класифікація витрат; - порядок розподілу загальновиробничих витрат;
5	П(С)БО 18 “Будівельні контракти”	<ul style="list-style-type: none"> - визнання доходів і витрат протягом виконання будівельного контракту з урахуванням ступеня завершеності робіт на дату балансу; - методи визначення ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом; - оцінка доходів і витрат за будівельним контрактом; - відображення витрат у будівництві;
6	МСБО 11 “Будівельні контракти”	<ul style="list-style-type: none"> - встановлення облікового підходу до доходів та витрат, пов’язаних із будівельними контрактами; - порядок визнання доходів і витрат за контрактом протягом звітних періодів, у яких виконуються будівельні роботи;
7	Державні будівельні норми	Профільні нормативно-правові акти, згідно яких проводяться всі необхідні розрахунки щодо вартості будівельно-монтажних робіт, на реалізацію яких повністю чи частково планується залучення державних коштів;
8	Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт	<ul style="list-style-type: none"> - встановлюють єдині методичні засади формування собівартості будівельно-монтажних робіт; - застосовуються для цілей планування, бухгалтерського обліку і калькулювання собівартості будівельно-монтажних робіт;

Діяльність організацій будівельної галузі регулюється й іншими нормативно-правовими актами: Цивільним Кодексом, Господарським Кодексом, національними стандартами бухгалтерського обліку, міжнародними стандартами фінансової звітності, Законом України «Про будівельні норми», Законом України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» та

іншими, які суттєво змінюють системи стандартизації, технічного регулювання, оподаткування діяльності будівельних підприємств тощо.

Основні засади щодо здійснення будівельної діяльності суб'єктами господарювання визначено Господарським Кодексом України, який набрав чинності з 1 січня 2004 року. Зокрема, Кодексом передбачено, що будівництво об'єктів виробничого та іншого призначення, підготовка будівельних ділянок, роботи з обладнання будівель, роботи із завершення будівництва, прикладні та експериментальні дослідження і розробки, які виконуються суб'єктами господарювання для інших суб'єктів або на їх замовлення, здійснюються на умовах підряду. Крім того, в Кодексі роз'яснюється, що для здійснення робіт можуть укладатися договори підряду: на капітальне будівництво (в тому числі субпідряду); на виконання проектних і досліджувальних робіт; на виконання геологічних, геодезичних та інших робіт, необхідних для капітального будівництва; інші договори. Вимоги до умов та змісту договору підряду на капітальне будівництво встановлено, що договір підряду може укласти замовник з одним підрядником або ж з двома і більше підрядниками, а особливості договору підряду на проведення проектних і досліджувальних робіт.

Інтеграція України до Євросоюзу потребує стандартизації законодавства, порядку складання та подання звітності, що є важливою умовою прийняття необхідних управлінських рішень керівництвом підприємства. Відмінності між національними та міжнародними стандартами стосовно обліку будівельних контрактів наведено в табл. 1.4 .

Таблиця 1.4

Порівняння П(С)БО 18 та МСФЗ 11

<i>Питання що розглядається</i>	<i>П(С)БО 18 «Будівельні контракти»</i>	<i>МСФЗ 11 «Облік договорів на будівництво»</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>

Сфера застосування	Визначає методологічні засади формування підрядниками у бухгалтерському обліку інформації про доходи та витрати, пов'язані з виконанням будівельних контрактів, та їх розкриття у фінансовій звітності	Сфера застосування договори на будівництво до якових належать (договори про надання послуг, які безпосередньо пов'язані із спорудженням об'єктів, договори на руйнування або відновлення об'єктів, та відновлення навколишнього середовища після руйнування об'єкта)
Термін дії договору	Не розглядається	У зв'язку з характером діяльності, здійснюваної в межах будівельних контрактів, дата початку робіт за договором та їх завершення припадають на різні періоди

Продовження табл. 1.4

<i>Питання що розглядається</i>	<i>П(С)БО 18 «Будівельні контракти»</i>	<i>МСФЗ 11 «Облік договорів на будівництво»</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Предмет договору	Чітко не визначений, проте згідно юридичного тлумачення обумовлений об'єктом	Спорудження будівель, споруд, трубопроводів та літаків, або відновлення довкілля після ліквідації активу
Об'єкт договору	Сукупність будівель та споруд, окремі будівлі та споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом	Сегментується або об'єднується залежно від економічного значення та дотримання умов (вимог) які висуваються стандартом до такого виду договорів
Визнання витрат за будівельним контрактом	Витрати за будівельним контрактом включають – витрати, які безпосередньо пов'язані із договором, загальновиробничі витрати	Витрати по договору на будівництво включають: витрати які безпосередньо пов'язані із договором, інші витрати, які можуть бути відшкодовані замовником у відповідності до договору, витрати які відносяться до діяльності по конкретному договору
Визнання доходу за будівельним контрактом	Дохід за будівельним контрактом включає передбачену будівельним контрактом ціну, а також суму відхилень, претензій та заохочувальних виплат	Поняття дохід не виділяється проте розглядається виручка за договором на будівництво, під якою розуміється початкова сума виручки, погоджена в договорі, також можливі відхилення від умов договору через претензії та заохочувальні платежі

Можна зробити висновок, що суттєвих відмінностей між національним та міжнародним стандартом немає. Проте, у національному стандарті нічого не сказано про терміни дії договору будівництва, в той час як МСФЗ вказує, що дата початку робіт за договором та їх завершення припадають на різні періоди.

Залежно від того, ведеться капітальне будівництво власними силами

забудовника чи для цього залучаються спеціалізовані будівельні організації, розрізняють три способи будівництва – підрядний, господарський та змішаний.

Підрядний спосіб будівництва здійснюється із залученням спеціалізованих, будівельних, монтажних та інших організацій, діяльність яких ліцензована у встановленому порядку, при господарському способі – власними силами забудовника, а при змішаному способі частину робіт забудовник проводить власними силами, а частину – силами спеціалізованих організацій.

Найпоширенішим способом капітального будівництва є підрядний спосіб, і його можна розглядати як основний спосіб капітального будівництва в Україні.

Характерною особливістю договірних зв'язків щодо здійснення капітального будівництва є система генерального підряду: замовник укладає договір з однією підрядною будівельною організацією – генеральним підрядником, який для виконання окремих комплексів робіт може залучати інші спеціалізовані організації на підставі договору субпідряду, тобто як субпідрядників. У цьому разі підрядник виступає перед замовником як генеральний підрядник, а перед субпідрядниками – як замовник.

Замовник перебуває в договірних стосунках тільки з генеральним підрядником, який несе відповідальність перед замовником за виконання всіх робіт, в тому числі робіт, що виконуються субпідрядниками, тобто замовник і субпідрядник не мають права ставити один одному вимоги, пов'язані з порушенням договорів, укладених кожним із них з генеральним підрядником, якщо інше не встановлене договором.

Необхідно зазначити також про право замовника укладати прямі договори (крім договору з генеральним підрядником) щодо будівельних об'єктів з іншими спеціалізованими підрядними організаціями на виконання монтажних та інших спеціальних робіт.

В сучасних умовах широкого поширення набуло спільне будівництво, яке можна трактувати як організовану систему взаємодії двох і більше сторін (учасників), метою яких у будівельній галузі може бути:

1) отримання кожним із учасників спільної діяльності у власність частини нерухомості у зведеному об'єкті будівництва;

2) отримання прибутку від спільно побудованої нерухомості.

Тобто метою спільної діяльності є будівництво об'єкта, його продаж і розподіл прибутку від ведення спільної діяльності.

В Україні найпоширенішими є договори про спільну діяльність щодо капітального будівництва або спільної інвестиційної діяльності. Така форма господарювання, як спільна діяльність без створення юридичної особи, досить приваблива та ефективна саме для середнього бізнесу.

Спільне будівництво визначається схемою: кожен з учасників вносить свою частку у спільну діяльність (грошові кошти, майно, навички та вміння, ділову репутацію та зв'язки), займається пошуком замовника будівельних робіт та укладання договору, безпосереднім виконанням будівельних робіт. В результаті виконання договору учасники спільної діяльності розподіляють отриманий прибуток від його виконання пропорційно вартості вкладу кожного з них, якщо інше не передбачено договором на ведення спільної діяльності.

Спільна діяльність, зокрема спільне будівництво, позитивне через відсутність необхідності залучення великої кількості основних засобів одним суб'єктом господарювання, оскільки залучення відбувається учасниками спільної діяльності (рис. 1.3).

Облік результатів спільної діяльності ведеться одним з учасників будівництва, уповноваженим на це іншими сторонами відповідно до умов договору, окремо від обліку господарських результатів такого платника податку. Для цілей оподаткування господарські відносини між учасниками спільної діяльності прирівнюються до відносин на основі окремих цивільно-правових договорів.

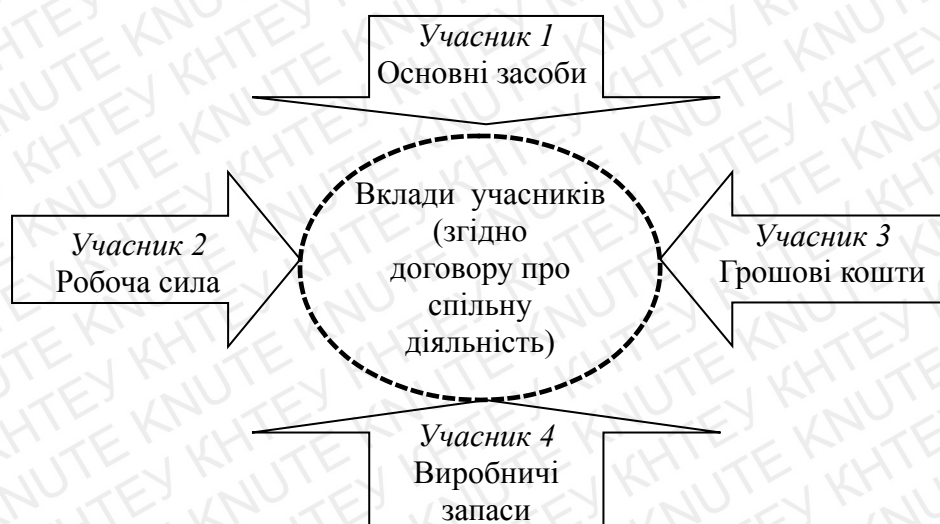

Рис. 1.3. Формування спільної діяльності учасників

Розповсюдженим видом будівництва є пайове будівництво, при якому забудовники залучають капітал пайовиків для того, щоб побудувати об'єкт нерухомості. Після того, як роботи на об'єкті будуть завершені, житло переходить у власність пайовиків.

Відображення в обліку пайового будівництва базується на тому, що кошти, отримані забудовником від пайовиків (інвесторів), є коштами цільового фінансування, не враховуються як доходи з метою оподаткування. Тому витрачання цих коштів не є витратами, які враховуються як податкові, а для оподаткування податком на прибуток визначаються тільки доходи (винагорода забудовника, включаючи суму різниці між коштами, отриманими від пайовиків (інвесторів), і витратами на будівництво), відповідно до умов укладених договорів, а також витрати, пов'язані з отриманням цих доходів.

Одним із важливих документів, з використанням якого здійснюється регулювання бухгалтерського обліку у будівництві, є Державні будівельні норми (ДБН). Тобто це нормативні акти, затверджені центральним органом виконавчої влади з питань будівництва та архітектури, які регулюють положення організаційно-методичного характеру, містобудування, кошторисних норм та правил.

У форматі ДБН 2000 [69, 70] система ціноутворення в будівництві містить кошторисні нормативи і правила визначення вартості будівництва і складання

інвесторської кошторисної документації. Формат ціноутворення в будівництві базується на нормативно-розрахункових показниках і поточних цінах трудових та матеріально-технічних ресурсі. Нормативними показниками є ресурсні елементи кошторисної норми. На підставі цих норм і поточних цін на матеріально-технічні ресурси визначаються прямі витрати у вартості будівництва. Інші витрати, що враховуються у вартості будівництва, визначаються не за нормами, а розраховуються. До таких витрат відносяться: накладні витрати; кошти на зведення і розбирання титульних тимчасових будівель і споруджень чи пристосування і використання існуючих чи новозбудованих будинків і споруджень стаціонарного типу; додаткові витрати при виконанні будівельно-монтажних робіт у зимовий період; інші витрати замовника і підрядних будівельно-монтажних організацій, пов'язані із здійсненням будівництва; витрати на утримання служби замовника й авторський нагляд; витрати на підготовку експлуатаційних кадрів; витрати на проектні і дослідницькі роботи; кошторисний прибуток; на покриття додаткових витрат, пов'язаних з інфляційними процесами. Використання ДБН є обов'язковим у разі залучення державних коштів. В інших випадках фінансування робіт ці норми носять лише рекомендаційний характер.

Варто виділили такі рівні нормативно-правових актів з питань обліку та контролю витрат у житловому будівництві міжнародні або континентальні, загальнодержавні, загальнооблікові галузеві (відомчі), регіональні.

Вивчення законодавчої бази щодо обліку запасів підтверджують, що у більшості з них наведено певні аспекти з регулювання бухгалтерського обліку витрат на підприємствах, що спеціалізуються на будівництві. Значна кількість нормативних актів щодо проблематики обліку запасів є позитивним моментом, оскільки прослідковується правильна лінія у трактуванні тих чи інших положень, що у подальшому призведе до зниження кількості різноманітних шахрайств, у тому числі у сфері виконання будівельно-монтажних робіт.

У положенні «Про затвердження типових форм первинних документів з обліку в будівництві» не наведено порядок заповнення типових форм первинних облікових документів у будівництві таких як № КБ-2в «Акт приймання

виконаних будівельних робіт» та № КБ-3 «Довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати».

Значна увага має бути приділена таким принципам і правилам, щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один варіант його ведення, оцінки активів та зобов'язань, методик проведення розрахунків щодо формування та розподілу витрат між окремими періодами; таких, що капіталізуються, чи списуються на поточну діяльність; між видами звичайної діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової); за місцем виникнення витрат і центрами відповідальності між об'єктами, що будуються, та інші. Вважаємо, що можна використати Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємств, затверджені накази Мінфіну України 27.06.2013 р. № 635.

1.3. Передумови організації та методології обліку, контролю і аналізу запасів в системі управління підприємством ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ»

Як окрема галузь економіки країни будівництво характеризується особливостями, які впливають на організацію та методику обліку.

Вивчення організаційної структури ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» дозволило виокремити такі особливості:

- значна виробнича база (дільниця з виготовлення залізобетонних виробів, цех виготовлення металевих конструкцій);
- виконання певного комплексу робіт та послуг, включаючи від проектних робіт і завершуючи введенням об'єктів будівництва в експлуатацію;
- відсутність кошторисно-договірного відділу або планово-економічного відділу пов'язана з тим, що їх обов'язки розподіляють між іншими відділами чи посадами.

В забезпеченні та здійсненні процесу будівництва структурні підрозділи ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» були згруповані згідно функцій, що вони виконують у виробництві. Функціональні обов'язки структурних підрозділів ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» в забезпеченні процесу будівництва показані рис. 1.4.

Бухгалтерія, економіст, спеціаліст по кошторису та юрист визначають завдання організації в цілому, координують та планують роботу всіх інших підрозділів, а також приймають рішення щодо змін в напрямках діяльності та розвитку будівельної організації.

Виробничий блок поділений на сектори відповідно до видів виробництв.

Сектор основного виробництва складається з виробничого (виробничо-технічного) відділу та будівельних бригад. Проектний відділ, якщо він є у складі будівельної організації, займається розробкою передпроектної документації (техніко-економічні обґрунтування та техніко-економічні розрахунки інвестицій) та проектно-кошторисної документації (проекти, робоча документація).

Завданнями працівників виробничо-технічного відділу є встановлення відповідності між роботами, що виконані на будівельних ділянках, та тими, що передбачені проектною документацією на ці об'єкти будівництва. Начальник будівельної ділянки організовує виконання робіт на об'єктах, що будуються, згідно з проектною та технологічною документацією, будівельними нормами та правилами, технічними умовами та іншими вимогами.

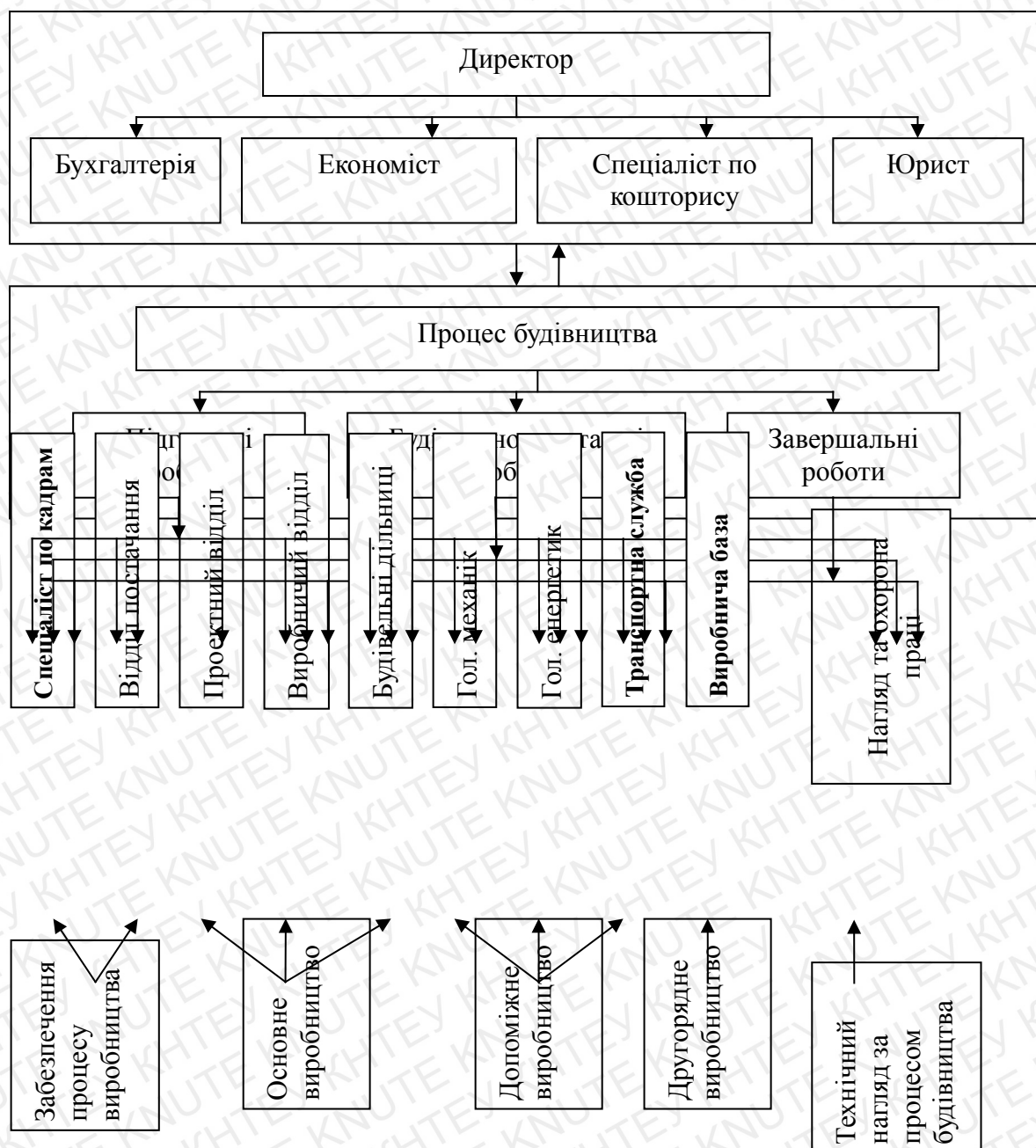

Рис. 1.4. Взаємозв'язок підрозділів ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»

Допоміжне виробництво – це структурний підрозділ ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ», який зайнятий забезпеченням процесу основного виробництва: технічний огляд, технічне обслуговування, ремонт власних та орендованих будівельних машин, механізмів та устаткування; забезпечення інструментами, запасними частинами, транспортними послугами Транспортна служба створюється для забезпечення будівельного виробництва матеріалами, конструкціями.

Головний механік відповідає за належний технічний стан автотранспортного парку та будівельного устаткування.

До обов'язків працівників енергетичного відділу входить: безперервне постачання виробництва всіма видами енергії, раціональне використання енергетичного обладнання та підвищення коефіцієнта його корисної дії, вдосконалення техніки і організації енергетичного господарства, отримання максимально можливої економії всіх видів енергії при зниженні її собівартості.

До другорядних виробництв як структурних підрозділів ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» належать:

- бетонне і розчинне виробництво;
- будівельних матеріалів, виробів і конструкцій;
- ремонтні та інші майстерні;
- виготовлення інших виробів, напівфабрикатів.

Існування другорядного виробництва в ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» пояснюється тим, що деякі будівельні матеріали підприємству вигідніше виробляти, ніж закуповувати. Це пов'язано з тим, що, по-перше, при закупівлі можуть виникати великі транспортні витрати у випадках значної територіальної розрізненості об'єктів будівництва та підприємств-виробників подібних матеріалів; по-друге, ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» має більш прогресивні технології виготовлення таких матеріалів, що робить собівартість більш низькою порівняно з іншими фірмами.

Працівники відділу постачання займаються пошуком необхідних контрагентів, укладанням договорів, слідкують за виконанням договірних зобов'язань, за терміном та якістю матеріалів, що надаються, виходячи з потреб виробництва та висновків експертів з якості. Кадровик відповідає за своєчасне заміщення вакансій, здійснюють кваліфікований підбір персоналу шляхом тестування та вивчення попередніх рекомендацій.

Технічний нагляд за будівництвом здійснюється відділами технічного нагляду (інженер з якості робіт) та охорони праці (інженер техніки безпеки та охорони праці). До обов'язків інженер техніки безпеки та охорони праці входить

організація та проведення інструктажів з техніки безпеки (вступних та чергових) і контроль за їх дотриманням на кожному робочому місці.

На підприємстві для автоматизації обліку використовується програма "1С: Бухгалтерія для Будівництва", на базі версії програми "1С: Бухгалтерія 8.2" повністю забезпечує потреби в автоматизації бухгалтерського, управлінського обліку і податкових розрахунків та підготовки регламентованої звітності.

У базовій версії користувачі можуть самостійно налаштовувати методичку обліку в рамках своєї облікової політики, створювати нові субрахунки і розрізи аналітичного обліку. Програма дозволяє одночасно відображати кожен господарську операцію як по рахунках бухгалтерського обліку, так і по необхідних розрізах аналітичного, кількісного і валютного обліку. Бухгалтерський і податковий облік декількох організацій ведеться в окремих інформаційних базах на одному комп'ютері, без внесення змін до типової конфігурації системи засобами програмування на вбудованій мові "1С: Підприємства 8.2".

Сучасний ергономічний інтерфейс робить роботу бухгалтера максимально зручною та комфортною, висока автоматизація трудомістких розрахунків полегшує повсякденну роботу бухгалтера, дозволяє уникнути помилок і заощадити час. Особливості продукту:

- податкові розрахунки в програмі ведуться на окремому плані рахунків податкового обліку. За своєю структурою він наближений до бухгалтерського плану рахунків, що спрощує порівнянність даних бухгалтерського та податкового обліку.
- можливість ведення партійного обліку дозволяє застосовувати три способи оцінки матеріально-виробничих запасів: за середньою собівартістю, ФІФО і ЛІФО, незалежно для бухгалтерського і податкового обліку.
- реалізований аналітичний облік по місцях зберігання: кількісний і кількісно-сумовий.
- реалізована можливість обліку запасів за продажними цінами.
- загальна та спрощена системи оподаткування для юридичних осіб

- облік діяльності індивідуальних підприємців, які застосовують спрощену систему оподаткування.
- розширено можливості настройки типових операцій - групового введення часто використовуваних бухгалтерських проводок. Цей простий і ефективний інструмент автоматизації легко і швидко налаштовується самим користувачем.
- передбачена можливість спільного використання програми з іншими прикладними рішеннями: "1С: Управління 8.2" і "1С: Зарплата і Управління Персоналом 8.2".

На ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» загальна вартість майна в 2017 році порівняно з 2013 роком зросла на 59542,0 тис. грн. Таке зростання відбулося за рахунок збільшення грошових коштів та їх еквівалентів на 15,84% (79581,0 тис. грн) та обсягу основних засобів на 0,31% (5193,0 тис. грн).

Слід відмітити, що в 2017 році в порівнянні з 2013 роком на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» відбулося зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 16234 тис. грн. (8,44%), що означає здійснення господарської діяльності та погашення замовниками заборгованість.

В структурі пасивів ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» статутний капітал залишався без змін усі роки – 87065,0 тис. грн. Нерозподілений прибуток в 2017 році збільшився на 22425,0 тис. грн. в порівнянні з 2013 роком. Разом з тим, в 2017 році відбулося зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги та поточних зобов'язань за розрахунками на 9666,0 тис. грн. та 6948,0 тис. грн.

Для аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» використаємо абсолютні показники чистого прибутку, валового прибутку, собівартості реалізованої продукції, товарів, робіт і послуг та інші показники, що подані у табл. 1.5

Проаналізувавши основні показники господарської діяльності бачимо, що в 2017 році порівняно з 2015 дохід від реалізації збільшився на 200 076,00 тис. грн або на 49,86%. При цьому валовий прибуток збільшився на 18,35%, що склало 23 423 тис. грн, проте й збільшилась собівартість реалізованої продукції (товарів,

робіт, послуг) на 62,43% або 176 643 тис. грн.

Таблиця 1.5

Динаміка зміни фінансових показників ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ», %

Показник	2014 до 2013	2015 до 2014	2016 до 2015	2017 до 2016	2017 до 2013
Виручка від реалізації	-16,76	-35,94	42,29	4,74	-20,36
Собівартість реалізованої продукції	-24,52	-36,92	48,27	9,34	-22,80
Валовий прибуток (збиток)	11,70	-33,55	28,19	-6,90	-11,41
Фінансовий результат від операційної діяльності	-8,06	-3,70	-48,35	-24,35	-65,41
Фінансовий результат до оподаткування	-19,44	17,97	-85,69	282,87	-58,28
Чистий дохід	-24,07	4,01	-98,05	3175,58	-49,66

Проаналізувавши основні показники господарської діяльності бачимо, що в 2017 році порівняно з 2015 дохід від реалізації збільшився на 200 076,00 тис. грн або на 49,36%. При цьому валовий прибуток збільшився на 19,35%, що склало 23 413 тис. грн, проте й збільшилась собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 62,13% або 176 663 тис. грн.

В 2017 році в порівнянні з 2015 зменшилась сума чистого прибутку на 10 376 тис. грн (36,25%). Це означає, що підприємство починає працювати менш ефективно.

Обігові кошти у сфері обігу виконують функцію платежів за ресурси і витрати, пов'язані з реалізацією готової продукції, розрахунками з постачальниками сировини і матеріалів, виплатами заробітної плати та ін.

Більшість результативних показників фінансово-господарської діяльності досліджуваного суб'єкта господарювання мають тенденцію до падіння протягом 2013-2017 рр., що свідчить про скорочення її ефективності.

Відтак, у 2014-2015 роках виручка від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг зменшилася на 16,75% та 35,95% (або 127 333 тис. грн та 227 502 тис. грн відповідно), що вказує на зменшення обсягів торгівельної діяльності підприємства. При цьому зменшується й собівартість реалізованої продукції на 24,52% та 36,92%. Фінансовий результат від операційної діяльності також у двох періодах падає, проте чистий дохід в результаті у 2015 році збільшується.

У 2016 році спостерігаються позитивні тенденції щодо виручки від реалізації, собівартості реалізованої продукції та валового прибутку, проте фінансовий результат зменшується суттєво на 98%. У 2017 році ситуація дещо покращується. Фінансовий результат до оподаткування збільшується на 283%, а чистий дохід – на 3176%, що є дуже позитивним для цього періоду.

Загалом, фінансові показники діяльності не мають стабільної і чіткої тенденції до збільшення, тобто ефективність діяльності підприємства коливається залежно від періоду.

Висновки до розділу 1

За результатами дослідження сформовано наступні висновки:

Існує чимало підходів до визначення категорії «виробничі запаси», а саме: з позиції управління виробництвом; з позицій логістики; з позицій підприємництва; з позицій економіки підприємства; з позицій бухгалтерського обліку. Виходячи з вищесказаного, уточнено визначення економічної сутності виробничих запасів для будівельного підприємства, як об'єкта обліку: «виробничі запаси» – матеріальні цінності, предмети, що споживаються цілком, повністю переносять свою вартість на виконані роботи, замінюються після кожного виробничого циклу, і на які спрямовується праця людини в процесі виконання робіт, надання послуг. Запропоноване визначення розкриває призначення виробничих запасів у процесі господарської діяльності будівельного підприємства.

Значна кількість нормативних актів щодо проблематики обліку запасів, контролю та аналізу запасів є позитивним моментом, оскільки прослідковується правильна лінія у трактуванні тих чи інших положень, що у подальшому призведе до зниження кількості різноманітних шахрайств, у тому числі у сфері виконання будівельно-монтажних робіт.

На підприємстві для автоматизації обліку використовується програма "1С: Бухгалтерія для Будівництва.", на базі версія програми "1С: Бухгалтерія 8.2" повністю забезпечує потреби в автоматизації бухгалтерського, управлінського обліку і податкових розрахунків та підготовки регламентованої звітності.

Проаналізувавши основні показники господарської діяльності бачимо, що в 2017 році порівняно з 2015 дохід від реалізації збільшився на 200 076,00 тис. грн або на 49,36%. При цьому валовий прибуток збільшився на 19,35%, що склало 23 413 тис. грн, проте й збільшилась собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 62,13% або 176 663 тис. грн.

В 2017 році в порівнянні з 2015 зменшилась сума чистого прибутку на 10 376 тис. грн (36,25%). Це означає, що підприємство починає працювати менш ефективно.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ЗАПАСІВ ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»

2.1. Організація бухгалтерського обліку запасів на підприємстві

Успішна діяльність підприємств базується на інформації щодо наявності засобів, витрат сировини, матеріалів, праці, використання устаткування, собівартості продукції. Дану інформацію можна отримати в обліку, завдання якого визначаються етапами руху виробничих запасів у загальній системі обігу засобів суб'єктів господарювання (рис. 2.1).

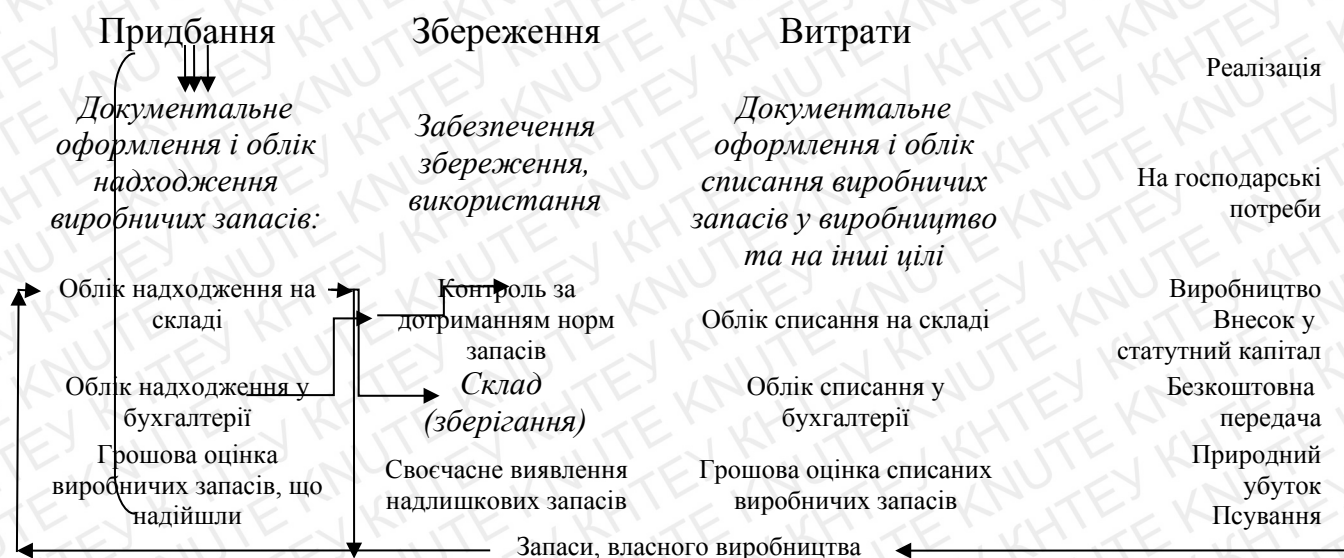

Рис. 2.1. Етапи руху виробничих запасів у загальній системі обігу засобів суб'єктів господарювання

На ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» складається графік документообороту, який затверджується наказом керівника та в якому наводиться інформація про переміщення документу, починаючи від його оформлення на підприємстві на підставі певної господарської операції і до передачі їх в архів. Основні засади створення, прийняття і зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності наводяться в «Положенні про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» [21].

Як показують наші дослідження документування складний процес, який має

важливе значення не тільки для бухгалтерського обліку та аналізу а і для контролю та оподаткування,. Втім наявність документу не означає, що операція зареєстрована в обліку, він є лише підставою для реєстрації в обліку фактів господарського життя. Багато документів є типової форми, і затверджені на рівні держави. Внутрішні ж документи розробляються підприємством та використовуються на цьому ж підприємстві. Варто відмітити, що певним типом документів є договори.

Важливим документом, на основі якого організовується робота й ведеться облік виконаних робіт у будівництві, є договір підряду, що укладається між замовником і підрядником. Основні характеристики договору будівельного підряду наведено на рисунку 2.2.

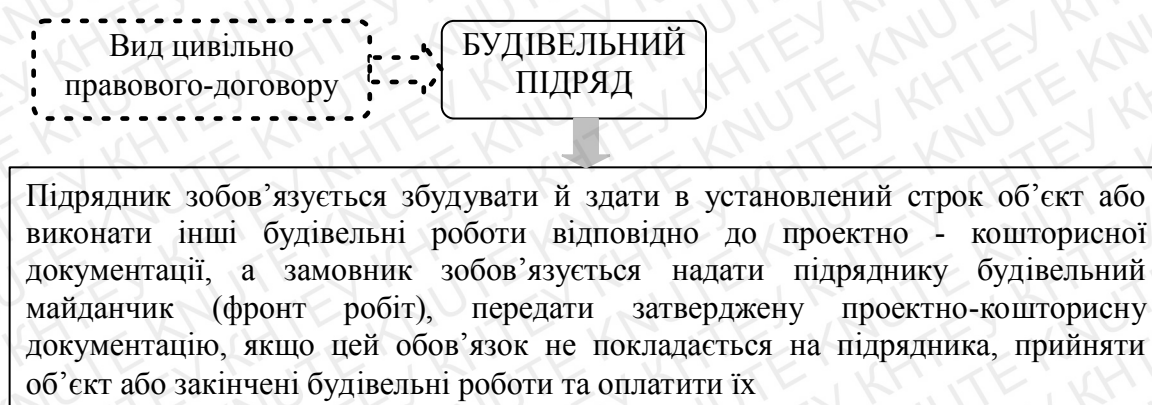

Рис. 2.2. Характеристика договору про будівельний підряд

На ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» використовують договори субпідряду, договори підряду на виконання частин будівельних та пов'язаних з ними робіт, що виконуються на об'єкті.

Ознаки класифікації стосуються врахування сторін-виконавців, їх обов'язків та кількості. Варто відмітити, що виокремлено лише одну ознаку, яка включає в себе принцип визначення ціни. Йдеться про договір з фіксованою ціною, який гарантує замовнику виконання обумовлених договором робіт у межах кошторисної вартості, однак є ризикованим для підрядника, оскільки витрати, понесені при будівництві об'єкта, можуть перевищувати ті витрати, які зазначаються в кошторисі. Договір з регульованою ціною передбачає виконання

виписується продавцем на ім'я покупця та підтверджує фактичне постачання виробничих запасів і їх вартість. Виписується рахунок-фактура після закінчення приймання виробничих запасів покупцем. Цей документ містить перелік операцій з продажу матеріалів, включаючи кількість одиниць, ціну за одиницю, загальну ціну, умови продажу, спосіб доставки. Виписаний на спеціальному бланку рахунок-фактура, може слугувати також сертифікатом походження виробничих запасів. Рахунок-фактура оформляється насамперед для уточнення загальної суми операції і видається на підставі вже попередньо оформлених документів. Підприємству-постачальнику дозволяється використовувати власний варіант рахунку-фактури, як це видно в табл. 2.1 і табл. 2.2.

Таблиця 2.1

Рахунок-фактура за виконані транспортні послуги з придбання піску

Найменування виконаних робіт	Вартість робіт без ПДВ, грн.	Акциз, грн.	Ставка ПДВ, %	Сума ПДВ, грн.	Вартість робіт усього з ПДВ, грн.
Транспортні послуги за доставку матеріалів					
ТТН-1№ 0290814	3000	—	20	600	3600
...
Разом	10292	—	×	1850	12132

Таблиця 2.2

Довідка-розрахунок ТЗВ, що відносяться на вартість запасів

Найменування матеріалу	Вартість (без ПДВ), грн.	Питома вага у загальній вартості, %	Σ ТЗВ, грн.
Пісок	60000	68,5	7050
Бітум	33000	31,5	3240
Разом	93000	100	10290

Оскільки в ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» чітко визначено, що документ визнається первинним, якщо в ньому вказані усі обов'язкові реквізити. Закон також не достатньо розкриває інформацію, які саме посадові особи повинні підписувати бухгалтерські документи. Оскільки рахунок-фактура – це спрощений варіант договору, то в ньому не завжди детально

дотримуються важливих для обох сторін умов (наприклад, штрафні санкції, умови поставки тощо).

Відпуск будівельних матеріалів зі складу здійснюють на підставі первинних документів, серед яких:

- накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів;
- лімітно-забірна карта ;
- акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів ;
- акт про залишки та списання матеріалів відкритого зберігання;
- акт про приймання – передання обладнання до монтажу ;
- товарно-транспортна накладна .

Інформацію первинних документів накопичують і групують у облікових реєстрах:

- матеріальних звітах ;
- звітах про обіг основних матеріалів (ф. № М-29).

Фактичні витрати матеріалів на виконання будівельно-монтажних робіт за об'єктами обліку відображають в облікових регістрах на підставі матеріальних звітів.

У будівництві також використовуються малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), зокрема це можуть бути інструменти, рукавиці, каски, спеціальний одяг та взуття. Їх списання оформлюється документами типових форм

- МШ-1 «Відомість на поповнення (вилучення) постійного запасу інструментів»;
- МШ-2 «Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів»;
- МШ-3 «Замовлення на ремонт або заточування інструментів»;
- МШ-4 «Акт вибуття МШП»;
- МШ-5 «Акт на списання інструментів (пристроїв) та обмін їх на придатні»;
- МШ-6 «Особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв»;

- МШ-7 «Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв»;
- МШ-8 «Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів».

Варто відмітити, що в ПК України зазначено, що витрати, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, визнаються на підставі первинних документів, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачена правилами ведення бухгалтерського обліку, і які підтверджують здійснення платником податку витрат. До таких належать загальноприйняті форми товарних накладних, актів виконаних робіт, виробничих звітів на списання витрат за статтями на виробництво послуг, авансових звітів. Датою визнання витрат з метою оподаткування є дата нарахування доходу, для отримання якого здійснені такі витрати, якщо інше не встановлено Кодексом. Тобто застосовується принцип нарахування і відповідності.

На підставі розгляду основних документів які використовуються для оформлення господарських операцій на будівництві складено графік документообороту на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» (рис. 2.4).

Відомо, бухгалтерські рахунки є способом групування засобів, господарських операцій, поточного обліку та контролю.

Виробничі запаси класифікуються та відображаються в обліку відповідно до ступеню готовності до виробничого споживання.

На сьогодні на одній статті враховуються витрати сировини і матеріалів, купівельні напівфабрикати і комплектуючі вироби, бланки суворого обліку (за вартістю придбання), невивірний брак, які суттєво відрізняються між собою за економічними характеристиками.

Вважаємо, що відображати у фінансовій звітності в одній статті виробничі запаси, витрати на виробниче споживання палива, витрати енергії не доцільно. Паливо відрізняється від енергії системою норм витрат та формуванням виробничих запасів. Крім того, відрізняється упорядкованість норм і контроль витрат палива, електричної та інших видів енергії.

Рис. 2.4. Графік документообороту на ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ»

Перевірка і правильність оформлення документів за типами господарських операцій здійснюється в бухгалтерії підприємства.

На підприємстві ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» господарські операції щодо руху виробничих запасів відображаються шляхом записів у регістрах обліку з застосуванням програмного продукту «1С Підприємство». Бухгалтерський облік операцій з надходження виробничих запасів показано в табл.2.3.

Таблиця 2.3

Бухгалтерський облік операцій з надходження виробничих запасів

Господарська операція	Кореспондуючі рахунки, субрахунки		∑, грн.	Обліковий регістр
	Дебет	Кредит		
Надходження виробничих запасів				
Оприбутковані виробничі запаси, що надійшли протягом місяця в облікових цінах (за облікові ціни використані купівельні ціни постачальників)	20	63, 371, 372, 377 та інші	86924	1С
Відображені додаткові витрати на заготівлю і доставку виробничих запасів, що надійшли протягом місяця	20	63,371, 372, 377 та інші	15089	1С
На суму податкового кредиту з ПДВ, що приходить на купівельну вартість виробничих запасів і на вартість додаткових витрат за їх надходженням	64	63, 371, 372, 377 та інші	18362	

Відпуск матеріалів, здійснюється з використанням лімітно-забірної картки, оприбутковуються вони на склад також за лімітно-забірною картою, форма якої наведена на рис. 2.5.

Схеми руху виробничих запасів приведено в додатку А.

На підприємстві ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» з метою побудови оперативного обліку за рухом виробничих запасів практикується один раз на декаду на складах працівниками бухгалтерії у присутності завідувача складом контроль правильності та своєчасності розноски відомостей з первинних документів у картки складського обліку та підтверджувати вказане своїм підписом. Одночасно працівник бухгалтерії проводить приймання первинних документів, а комірник – їх здає.

Реєстр складається матеріально відповідальною особою та передається разом з первинними документами в бухгалтерію.

Після приймання зі складу первинних документів щодо надходження виробничих запасів у бухгалтерії підприємства проводиться їх грошова оцінка. При отриманні матеріалів від постачальників їх вартість, крім безпосередньо купівельної ціни, яка вказана в ТТН-1 або ТН-2 включає також додаткові витрати на заготівлю і доставку.

Номер документа	Дата виконання	Код операції	Період дії норми	Відправник	Отримувач	Кореспондуючий рахунок	
						рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку
97	04.2016	02	01			20/201	

Матеріальні цінності		Одиниця виміру	
найменування, сорт, розмір, марка	номенклатурний номер	код	найменування
пісок	012	02	Т

Ліміт	Номер запису за складською картотекою	Усього відпущено з урахуванням повернення	Ціна	Сума
500	99	490	5	2450

Відпущено	Дата	Кількість	Залишок ліміту	Підпис завідувача складом
	07.04	150	350	Сафін Ф.Ф.
	12.04	120	230	Сафін Ф.Ф.
	20.04	100	130	Сафін Ф.Ф.
	30.04	120	10	Сафін Ф.Ф.

№ М-12

Рис. 2.5. Схема лімітно-забірної картки на відпуск виробничих запасів зі складу

На підприємстві ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» в якості облікових цін використовуються купівельні ціни і планово-розрахункові ціни. Протягом місяця облік руху матеріалів ведеться за такими умовними цінами. У кінці місяця в бухгалтерії вже накопичилась інформація щодо витрат, пов'язаних з доставкою матеріалів. Отже, потрібно визначити їх фактичну собівартість. Додаткові витрати на заготівлю і доставку матеріалів відображає сума відхилень фактичної собівартості прибулих матеріалів від їх вартості в облікових цінах. Після передачі первинних документів зі складу в бухгалтерію проводиться групування і грошова оцінка прийнятих матеріалів.

Відхилення фактичної собівартості від облікової визначається порівнянням фактичної собівартості прибулих матеріалів, і тих, що залишилися на початок місяця з їх вартістю в облікових цінах. Розраховується відсоток відхилень за такою формулою 2.1:

$$X = ((O - П) - (O_1 + П_1)) \cdot 100 / (O_1 + П_1), \quad (2.1)$$

де О – залишок матеріалів на початок місяця за фактичною собівартістю;

П – надходження матеріалів за місяць без внутрішнього обігу за фактичною собівартістю;

О₁ – залишок матеріалів на початок місяця в облікових цінах;

П₁ – надходження матеріалів за місяць без внутрішнього обігу в облікових цінах.

На основі обчисленого відсотка відхилень визначається сума фактичної собівартості витрачених виробничих запасів. Для більш точного визначення фактичної собівартості окремих видів матеріалів, витрачених у виробництві, облік відхилень виконується у розрізі однорідних груп матеріальних цінностей. Облік руху запасів заповнюється в бухгалтерії за даними виробничого звіту цехів, накладних-вимог, лімітно-забірних карт, в яких відображається місячний ліміт відпуску в цех виробничих запасів певного номенклатурного номера на повернення матеріалів, накопичувальних відомостей за рухом інвентарних матеріалів і господарських приладів та інших документів, які дають змогу визначити обсяги одержаних і повернутих матеріалів різних видів за кожним цехом, і тих, що залишилися у цехах та використаних.

Згідно з П(С)БО 9, в балансі підприємства виробничі запаси відображаються за: первісною вартістю – сума фактичних витрат на їх придбання чи виготовлення; чистою вартістю реалізації запасів – очікувана ціна реалізації виробничих запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення виробництва і збут; справедливою вартістю – сума обміну активу чи погашення заборгованості операцій між зацікавленими і не зацікавленими сторонами.

На ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» для відображення в балансі і фінансовій звітності виробничих запасів у грошовій оцінці використовують наступні ціни: придбання – на період отримання запасів; поточні – використовуються на період здійснення їх оцінки; відтворення – ціни прогнозування визначених складових, що відповідають

періоду, коли ці складові замінені. На зміну ціни впливають попит, пропозиція, інфляція. Чиста вартість реалізації виробничих запасів повинна бути надійною їх оцінкою і базуватися на можливій вартості їх реалізації за вирахуванням витрат на збут. При цьому необхідно враховувати можливі коливання цін або собівартість виробничих запасів до моменту реалізації виготовленої з них продукції. Чиста вартість реалізації виробничих запасів не завжди співпадає з їх первісною вартістю. При цьому можливі ситуації (табл. 2.4), коли первісна вартість перевищує чисту вартість реалізації чи первісна вартість виробничих запасів нижча за чисту вартість реалізації.

Таблиця 2.4

Порядок відображення в обліку різниці між первісною вартістю запасів і чистою вартістю реалізації

Ситуація	Порядок відображення в обліку
Первісна вартість виробничих запасів перевищує чисту вартість їх реалізації	Різниця списується на витрати звітного періоду (Дебет рахунку 946, 947; Кредит рахунку 20)
Виробничі запаси повністю втратили свою форму (зіпсовані)	Вартість виробничих запасів списується на витрати звітного періоду (Дебет рахунку 946, 947; Кредит рахунку 20)
Рішення щодо сум недостач і втрат від псування виробничих запасів за конкретними винуватцями не прийняте	Суми відображаються на позабалансових рахунках (Дебет рахунку 072, Дебет рахунку 947; Кредит рахунку 20)
Суми нестач і втрат від псування виробничих запасів віднесені	Належна до відшкодування сума зараховується до складу дебіторської заборгованості і доходу звітного періоду (Дебет рахунку 375; Кредит рахунку 716,719, Кредит рахунку 072)
Чиста вартість реалізації раніше уцінених виробничих запасів збільшилась	На суму такого збільшення, але не більше суми попереднього зменшення, створюється запис про попереднє зменшення вартості цих виробничих запасів (Дебет рахунку 946, 947; Кредит рахунку 20)

У першому випадку сума перевищення первісної вартості списується на витрати звітного періоду. Варто підкреслити, що дооцінка виробничих запасів як окрема бухгалтерська процедура у П(СБО) 9 не передбачена. Дане, на нашу думку, пов'язане з дотриманням принципу обачності в оцінці з метою усунення завищення вартості виробничих запасів, а також принципу співвідношення доходів і витрат.

У П(С)БО 9 не розглянуто питання щодо оцінки виробничих запасів за найменшою з собівартості і чистою вартістю реалізації, хоча даний метод працює

у національному законодавстві. Відбувається вказане завдяки вимогам П(С)БО 9 відображати виробничі запаси за чистою вартістю реалізації, якщо на дату балансу їх ціна зменшилась, вони застаріли або іншим чином втратили первісну економічну вигоду.

Припустимо, що на кінець звітного року ринкова ціна на виробничі запаси стала нижче за їх собівартість, тобто створюється резерв від знецінення виробничих запасів за рахунок різниці (2.2):

$$PEZ = C - P, \quad (2.2)$$

де PEZ – величина резерву;

C – собівартість виробничих запасів;

P – ринкова ціна;

BZ – виробничі запаси.

У фінансовій звітності вартість виробничих запасів з урахуванням резерву показується за найменшою з оцінок, тобто ринковою ціною (2.3).

$$BZ = C - PEZ = C - C + P = P, \quad (2.3)$$

Припустимо, що на кінець наступного звітного року ринкова ціна на дані виробничі запаси зросла і стала вище за їх собівартість. Резерв у цьому разі не створюється, а виробничі запаси у звітності показуються за собівартістю, яка у даному випадку нижче за ринкову ціну (2.4):

$$BZ = C \quad (2.4)$$

Відповідно до П(С)БО 9, при відпуску виробничих запасів у виробництво, оприбуткуванні з виробництва, продажу й іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів, а саме: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; ФІФО; нормативних витрат; ціни продажу табл.2.5

Таблиця 2.5

Бухгалтерський облік операцій списання будівельних матеріалів

	Кореспондуючі	Сума, грн.	Обліковий
--	---------------	------------	-----------

Господарські операції	рахунки			регістр
	Дебет	Кредит		
Облік списання матеріалів, якщо їх надходження враховувалося без використання рахунка 29, субрахунку 294				
Протягом місяця матеріали в обліко-вих цінах передаються у виробництво	23	201	798482	1С
У кінці місяця відповідно до виконаних розрахунків списується частка витрат на заготівлю і доставку, що відносяться до вартості відпущених у виробництво матеріалів	23	201	131669 (930151 – – 798482)	
Облік списання матеріалів, якщо їх надходження враховувалося з використанням рахунка 29, субрахунку 294				
Протягом місяця матеріали в обліко-вих цінах передаються у виробництво	23	201	798482	
У кінці місяця відповідно до виконаних розрахунків списується частка витрат на заготівлю і доставку, що відносяться до вартості відпущених у виробництво матеріалів	23	294	131669	–

При відпуску матеріалів зі складу вони оцінюються: за собівартістю кожної одиниці, включаючи всі витрати, пов'язані з придбанням матеріалів; собівартістю кожної одиниці, включаючи лише вартість матеріалів або в облікових цінах з їх подальшим коригуванням на величину ТЗВ чи інших витрат, які включаються у вартість матеріалів; методом ФІФО. Перший із перерахованих варіантів оцінки запасів зустрічається найбільш часто. При його використанні на підприємстві у кінці місяця виконується спеціальний розрахунок за наступним алгоритмом: визначається сума відхилення фактичної собівартості залишку матеріалів на початок місяця та їх надходження від вартості залишку матеріалів на початок місяця та їх надходження в облікових цінах.; визначається частка виявленого відхилення у вартості залишку матеріалів на початок місяця і їх надходження в облікових цінах; виходячи з обчисленого відсотка відхилення, визначається величина ТЗВ, що відносяться до списаних матеріалів. Після розрахунку суми відхилень фактичної собівартості від облікових цін вони списуються на витрати матеріалів (в дебет рахунків 23, 91, 93, 71, 94). Зауважимо, у разі, якщо облік матеріалів ведеться з використанням рахунка 20, суми відхилень списуються з кредиту цього ж рахунка.

Відпуск виробничих запасів іншим підприємствам здійснюється за договорами, інструкціями щодо порядку прийняття продукції виробничо-технічного

призначення за кількістю і якістю, стандартами, технічними й особливими умовами постачання окремих видів виробничих запасів. При відвантаженні виробничих запасів залізничним чи водним шляхом виписується спеціальне розпорядження на відправку вантажу. Розпорядження є підставою для відібрання, пакування, передачі виробничих запасів експедиції. На прийнятті до перевезення виробничі запаси транспортна організація видає вантажну квитанцію, яка разом з рахунками-фактурами, специфікаціями, пакувальними ярликами, іншими документами при платіжній вимозі-дорученні відправляється покупцю.

У собівартість виробничих запасів включається їх купівельна ціна, витрати на доставку, зберігання, переробку. Собівартість сировини і матеріалів залежить також від зміни цін і транспортних тарифів, тривалості перебування на складах і в цехах.

Як зазначалось, сутність методу нормативних витрат полягає у тому, що для оцінки виробничих запасів застосовують норми витрат на одиницю продукції, що установлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей, діючих цін.

Метод середньозваженої собівартості виробничих запасів припускає списання на витрати купівельної вартості реалізованих матеріалів за середньою ціною придбання. За даним методом оцінюється кількість виробничих запасів конкретного найменування, що вибули за місяць або кількість виробничих запасів за кожною окремою операцією з їх вибуття. Оцінка виробничих запасів за допомогою методу середньозваженої собівартості здійснюється за кожною одиницею виробничих запасів діленням сумарної вартості залишку цих виробничих запасів на початок звітного місяця і вартістю аналогічних виробничих запасів, отриманих у звітному місяці, на їх сумарну кількість на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці. Середньозважена собівартість одиниці вибулих виробничих запасів, обчислюються за формулою 2.5 [26]:

$$C_{\text{од. зап.}} = \frac{B_{\text{зал. поч.}} + B_{\text{зап. зв.}}}{K_{\text{зап. поч.}} + K_{\text{зап. зв.}}}, \quad (2.5)$$

де $C_{од.зап.}$ – середньозважена собівартість одиниці виробничих запасів конкретного найменування;

$B_{зап.поч.}$ – вартість залишку виробничих запасів конкретного найменування на початок звітнього періоду;

$B_{зап.зв.}$ – вартість виробничих запасів конкретного найменування, одержаних у звітньому періоді;

$K_{зап.поч.}$ – кількість виробничих запасів конкретного найменування на початок звітнього періоду;

$K_{зап.зв.}$ – кількість запасів конкретного найменування, отриманих у звітньому періоді.

На ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» застосовується метод середньозваженої собівартості одиниці виробничих запасів. Виробничі запаси кожної окремої одиниці витрачаються і поповнюються упродовж певного періоду. Наприклад, пісок надходить від різних постачальників за різною ціною упродовж одного місяця, а завантажується в один бункер. Методика оцінки відпущених матеріалів за середньозваженими цінами припускає визначення середньої ціни залишку на початок місяця і надходження матеріалів та її подальше застосування до кількості відпущених матеріалів і їх залишку на кінець місяця.

Одночасно з вибором методу оцінки вартості виробничих запасів необхідно обрати систему їх списання (постійну чи періодичну). Відмінність між ними полягає у послідовності розрахунку кредитового обороту за рахунками, що використовуються для обліку виробничих запасів і залишку на кінець періоду. Упровадження методу оцінки вартості виробничих запасів при постійній системі списання виробничих запасів передбачає визначення кредитового обороту за рахунками, що використовуються для обліку виробничих запасів щоразу, коли здійснюється відпуск їх у виробництво.

При застосуванні методу оцінки вартості виробничих запасів при періодичній системі списання виробничих запасів обирається тиждень чи два на кінець якого має бути визначений кредитовий оборот і залишок виробничих запасів.

При використанні методу середньозваженої собівартості при постійній системі списання виробничих запасів, як правило, складні розрахунки. Це пов'язано з необхідністю постійного визначення середньозваженої ціни за кожною одиницею виробничих запасів. Визначення вартості виробничих запасів, що вибули упродовж звітнього періоду, виконується за формулою 2.6 [26]:

$$B_1 = \frac{q_n \times p_n + q_1 \times p_1}{q_n + q_1} \times q_B, \quad (2.6)$$

де B_1 – середньозважена вартість виробничих запасів, використаних у процесі виробництва (при постійній системі списання), грн.;

q_n – залишок виробничих запасів на початок періоду, тонн;

q_1 – кількість виробничих запасів, що надійшли до моменту використання виробничих запасів;

p_n – вартість одиниці виробничих запасів, які є на підприємстві на початок періоду, грн.;

p_1 – вартість виробничих запасів, які надійшли до моменту використання виробничих запасів;

q_B – кількість використаних виробничих запасів, тонн.

Метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці виробничих запасів застосовується відносно вибуття не взаємозамінюваних виробничих запасів або тих, які відпускаються для спеціальних замовлень, проектів або, коли їх первісна вартість визначена з ідентифікованої вартості. Зауважимо, даний метод доцільно застосовувати при незначній номенклатурі виробничих запасів, оскільки за даних умов виробни реалізуються за високими цінами і значну питому вагу у вартості продукції становить вартість сировини. Облік відпуску матеріалів і залишки за вказаним методом здійснюється у розрахунку на кожен одиницю запасів. Вважаємо, що це єдиний метод, завдяки якому відображений в обліку вартісний потік відповідає фізичному потоку виробничих запасів. Проте, він відрізняється складністю розрахунків, вимагає відособленого обліку за кожним виробом, який ідентифікується на всіх стадіях його руху. Застосування цього методу на підприємстві потребує значних витрат. Проте, використовуючи даний метод

оцінки запасів, підприємство може регулювати свій прибуток шляхом реалізації більш дорогих чи більш дешевих одиниць виробничих запасів.

Вважаємо, що метод ФІФО – найбільш придатний для складання Балансу, адже собівартість запасів на кінець звітного періоду є наближеною до поточних ринкових цін, тому достовірніше відображається вартість активів підприємства.

Результати проведеного аналізу на підприємстві показав наступне: вартість використаного піску, що оцінюється за методом ФІФО становить 79400грн., як це видно з табл. 2.6. 10т піску, що залишились на кінець звітного періоду оцінюються по 310грн. (31000 грн.).

Таблиця 2.6

Вихідна інформація для оцінки витрат піску за різними методами

операції Дата	Залишок на початок періоду		Надійшло		Вибуло	Вартість затраченого піску, грн.		
	кількість,	грн./ціна,	кількість, т	грн./ціна,		ФІФО	ідентифікованой собівартості	середньозваженої собівартості
01.02.15	20	453						
04.02.15			60	379	50	20430	20430	19900
08.02.15			80	285				
12.02.15			100	310	80	25620	25620	25280
20.02.15					120	33350	33350	37320
Разом	20	×	240	×	250	79400	79400	82500

Оцінка виробничих запасів за методом ФІФО ґрунтується на припущенні, що пісок упродовж звітного періоду використовується у тій послідовності, в якій він надходив на підприємство. Використання методу ФІФО при постійному зростанні цін на пісок дає змогу отримати більший прибуток. Відпущені у технологічний процес виробничі запаси, оцінюються за меншою ціною ніж ті, що залишились на складі. Як наслідок, собівартість продукції нижча, ніж при використанні інших методів оцінки вартості виробничих запасів. Отже, при застосуванні методу ФІФО для оцінки запасів вартість залишкових виробничих запасів наближається до їх поточної ринкової вартості, а собівартість реалізованої продукції знижується.

Зважаючи на переваги методів ФІФО та ідентифікованої собівартості для оцінки виробничих запасів, вважаємо, що використання їх на будівельних підприємствах, на нашу думку, не раціональне. Зазначене передусім пов'язано з обробкою значного обсягу інформації і залежністю результатів розрахунку вартості виробничих запасів, відпущених у виробництво, від зовнішніх чинників.

2.2. Управлінський облік запасів

Будівельні підприємства змушені постійно шукати шляхи зниження собівартості продукції. Особливо актуальним стає створення системи обліку і внутрішнього контролю на підприємстві, який стає одним з ключових інструментів для зниження собівартості виконаних робіт.

Сьогодні управлінський облік охоплює всі стадії інформаційного потоку управлінського циклу, а саме: планування, вибір реалізації планів, інтерпретація результатів вимірів і узагальнення інформації для прийняття рішень.

Зниження собівартості – одне з першочергових і актуальних завдань будь-якого підприємства. Пошук шляхів та резервів її зниження допомагає багатьом підприємствам підвищити свою конкурентоспроможність, уникнути банкрутства і вижити в умовах ринкової економіки. Основним резервом зниження собівартості є раціональне використання виробничих запасів. Таким чином, удосконалення господарського механізму і підвищення ефективності виробництва необхідно розглядати у нерозривному взаємозв'язку з питанням обліку і контролю виробничої, господарської та фінансової діяльності підприємства.

Головна мета управлінського обліку полягає у корисності бухгалтерської інформації під час прийняття управлінських рішень.

Управлінський облік виробничих запасів пов'язаний із:

- управління виробничими запасами у розрізі обліку й аналізу витрат, пов'язаних з їх придбанням;
- управління виробничими запасами з точки зору їх оптимальної величини;
- управління виробничими запасами як складової виробничої собівартості виконаних робіт.

Із зростанням масштабів будівництва дедалі актуальнішими стають питання вдосконалення нормування і регулювання виробничих запасів. Надлишок запасів веде до «заморожування» частини виробничих запасів, сповільнюють їхній оборот, підвищують витрати обігу, пов'язані зі зберіганням запасів. З іншого боку, занижені виробничі запаси можуть бути недостатніми для забезпечення безперервності і ритмічності виробничого процесу і також призвести до збитків, пов'язаних із простоями. Тому, аби уникнути можливих перерв у матеріально-технічному забезпеченні, має проводитися постійний аналіз запасів, а облік витрат на підприємстві має розвиватися так, щоб не тільки вірогідно визначати витрати, а й повніше контролювати використання ресурсів, попереджаючи виникнення невиправданих витрат.

Слід визнати, що нині бухгалтерський облік служить в основному для створення фінансової звітності діяльності підприємства і меншою мірою цілям управління. Такий підхід уявляється нам неправильним, тому що насправді система фінансової звітності і інформаційна система управлінського обліку на підприємстві взаємозалежні, що не існує обґрунтованих передумов для їх поділу.

Управлінський облік може здійснюватися за такими об'єктами: місце виникнення витрат, договори і проекти, продукти, види витрат тощо. Узагальнюючим елементом є облік діяльності підприємства в цілому, що дає змогу збирати інформацію про витрати підприємства і надавати її з урахуванням необхідного ступеня агрегування у формі управлінської інформації, що дає можливість проводити аналіз і дослідження на різних рівнях управління і в різних аспектах.

В управлінському обліку інформація про виробничі витрати є доповненням до традиційних методів виробничого обліку, має групуватися за економічними і географічними сегментами, структурними підрозділами підприємства, центрами витрат і відповідальності, кошторисами управлінських витрат [35].

У системі управлінського обліку й управлінні виробничими запасами на ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» є ряд проблем.

Недостатня ефективність управління виробничими запасами відбувається через те, що система постачання на підприємствах слабо пов'язана з управлінням будівництвом. Найчастіше планування поповнення запасів необґрунтовано ведеться за окремими встановленими нормативами, незалежно від того, наскільки економічно виправданий даний рівень запасу в даній конкретній ситуації. Такий підхід призводить до необхідності підтримки такого рівня матеріалів, сировини, що зберігаються на складах, який забезпечив би потреби виробничого процесу навіть у несприятливих умовах. У результаті доводиться встановлювати завищений рівень запасів, практикувати різні страхові резерви, що насправді означає невиправдане відволікання фінансових ресурсів і зниження їх оборотності.

Крім того, на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» аналіз запасів проводиться на базі підсумків роботи за звітний період, унаслідок чого резерви виявляються із запізненням, а результати аналізу не можуть бути ефективно використані.

Застосування економіко-математичних прийомів аналізу виробничого процесу практично не відбувається. Не вивченими і мало застосовуваними залишаються методи оцінювання виробничих запасів з погляду можливостей інтеграції управлінського і бухгалтерського обліку у сфері обліку виробничих запасів.

У наукових джерелах існує цілий ряд підходів до управління запасами на основі даних облікової інформації. Ряд учених рекомендують переважно статистичні методи дослідження, інші викладають в основному аналітичні способи. Досліджуються такі завдання, як визначення «точки замовлення», «оптимальної партії замовлення», «системи із двома фіксованими рівнями запасів» і т. ін. Під час розв'язання цих завдань необхідно оцінювати економічність і оптимізацію управління запасами. Базовою моделлю, що застосовується для планування запасів, є класична модель економічного розміру замовлення, коли для спрощення беруться умови рівномірного споживання і постійного певного відставання часу поставки від моменту замовлення продукції у постачальника. Однак дана модель не застосовна на практиці саме через спрощеність і умовність узятих параметрів.

Управління виробничими запасами пов'язане з контролем витрат на виробництво, який найкраще здійснювати при споживанні ресурсів, тобто там, де здійснюється виробничий процес або його обслуговування. У зв'язку з цим важливу роль відіграють такі об'єкти формування обліку виробничих запасів, як місця виникнення витрат, центри витрат і центри відповідальності [30].

До місць виникнення витрат належать структурні підрозділи підприємства, які здійснюють нормування, планування, облік, контроль і управління витратами виробничих запасів. Вважається, що місця виникнення витрат є об'єктами аналітичного обліку і були введені з метою підвищення точності калькуляції собівартості. Центри витрат, що з'явилися пізніше, стали первинним осередком для здійснення контролю в підрозділах. Щодо процесу виробництва їх можна класифікувати на виробничі, обслуговувані і умовні (рис. 2.6). Центри витрат можуть збігатися з організаційною одиницею або бути підрозділом, що входить до складу цієї одиниці. В основу виділення витрат покладена єдність використання устаткування, виконуваних операцій або функцій. Слід зазначити, що ступінь деталізації центрів витрат залежить від трудомісткості бухгалтерського обліку й можливої ефективності використання отримуваної інформації.

Бригадири несуть відповідальність перед керівником будівельної ділянки відповідно до виконуваних бригадою функціональних обов'язків.

Начальники територіально розрізнених будівельних ділянок, які, в свою чергу, отримують завдання від виробничо-технічного відділу та звітують за виконання завдань і відбувається формування первинних даних про витрати по кожній будівельній ділянці у розрізі бригад, контролюються такі важливі показники діяльності, як обсяги виконуваних робіт в натуральному і вартісному вимірах, економія матеріалів, продуктивність праці.

Будівельна ділянка є структурним підрозділом, на базі якого можна сформувати центр витрат, який очолює начальник ділянки (виконавець робіт), що несе відповідальність за витрати ділянки. Всередині структурного центру

відповідальності виділяються центри відповідальності за факторами (майстри, обліковці, табельники, нормувальники).

Відзначимо, що витрати є об'єктом обліку і контролю кожного із виділених центрів, а дані про них накопичуються і узагальнюються поступово: в центрах більш високих рівнів ієрархічної системи акумулюються первинні витрати даного рівня та підсумкові дані підзвітного центру нижчого рівня.

Рис. 2.6. Класифікація центрів витрат

Будівельна дільниця є структурним підрозділом, на базі якого можна сформувати центр витрат, який очолює начальник ділянки (виконавець робіт), що несе відповідальність за витрати ділянки. В середині структурного центру відповідальності виділяються центри відповідальності за факторами (майстри, обліковці, табельники, нормувальники).

Відзначимо, що витрати є об'єктом обліку і контролю кожного із виділених центрів, а дані про них накопичуються і узагальнюються поступово: в центрах більш високих рівнів ієрархічної системи акумулюються первинні витрати даного рівня та підсумкові дані підзвітного центру нижчого рівня.

Облік доходів і витрат за центрами відповідальності сприяє контролю за їх формуванням на всіх рівнях управління, раціональному витрачання ресурсів, виявленню можливих резервів їх економії, та, як наслідок, підвищенню ефективності діяльності підприємства та його конкурентоспроможності. Для впровадження такої системи обліку у практичну діяльність підприємства необхідно розробити методичні рекомендації з обліку і контролю за центрами відповідальності, узгодження організаційної структури підприємств з вимогами децентралізованої системи обліку.

Основними елементами системи інформаційного забезпечення управління доходами і витратами за центрами відповідальності є внутрішньогосподарський облік, контроль, аналіз і планування.

На сучасному етапі економічного розвитку інформаційне забезпечення обліку доходів і витрат будівельних підприємств має низку недоліків:

- відсутність попередньої обробки інформації структурних підрозділів (як виробничих, так і адміністративних);
- неузгодженість інформаційних потоків і документообігу;
- значна кількість первинних документів і звітних форм з некоректними даними, що призводить до необґрунтованості управлінських рішень.

Інформаційне забезпечення обліку доходів і витрат за центрами відповідальності має відповідати таким вимогам:

- своєчасне забезпечення керівника центру відповідальності оперативною достовірною інформацією про надходження, використання і наявність ресурсів всіх видів;
- вимірювання, реєстрація інформації про використання ресурсів під час здійснення центром відповідальності кожної господарської операції;
- обробка, накопичення і своєчасна передача інформації про результати діяльності центру вищого рівня;
- забезпечення всіх рівнів управління необхідною інформацією для прийняття об'єктивних якісних управлінських рішень.

Впровадження у практику будівельних підприємств в тому числі ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» обліку доходів і витрат за центрами відповідальності орієнтоване на задоволення інформаційних потреб, потребує створення організаційної структури управління діяльністю підприємства, в якій мають бути чітко розмежовані обов'язки підрозділів підприємства, налагоджені інформаційні потоки між ними, розроблена система показників для контролю за результативністю роботи підрозділів, а також система документообігу, яка б своєчасно забезпечувала необхідною для прийняття рішень інформацією керівників відповідних підрозділів і не допускала дублювання інформації в документах.

Як показав аналіз, на ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» існує проблема дублювання бухгалтерського та оперативно-технічного документообігу, тобто інформаційних потоків, необхідних керівникам операційних підрозділів для планування і регулювання доручених їм операцій. Можливість використання сучасних інформаційних технологій, які дають можливість на базі одних первинних документів групувати інформацію у різних розрізах, необхідних для виконання тих чи інших функцій управління, дозволяє знизити або ліквідувати дублювання оперативно-технічного та бухгалтерського документообігу.

У міжнародній практиці серед інструментів фінансового планування і розподілу ресурсів широкого застосування набуло бюджетування.

Сутність бюджетування полягає у визначенні його як процесу управління капіталом підприємства в цілому та його структурних підрозділів за допомогою системи взаємопов'язаних бюджетів, що формуються, виходячи з тактичних і стратегічних цілей підприємства, особливостями якого (бюджетування) є максимальне врахування інформації як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, орієнтованість на досягнення цілей стратегії (цілеспрямованість) із застосуванням функцій планування, організації, регулювання, координації, мотивації, контролю з метою досягнення оптимального співвідношення доходів і витрат підприємства та підвищення фінансової обґрунтованості прийняття управлінських рішень.

Спочатку керівники різних підрозділів (відділів, ділянок, цехів, служб тощо) складають бюджети стосовно діяльності, за яку вони відповідають, а далі ці бюджети послідовно узагальнюються і координуються на вищому рівні управління.

Кошторисні витрати центрів відносять в кошториси головних центрів, а подальші – в кошторис вищого центру відповідальності (рис. 2.7). За цим же принципом повинен бути побудований звіт про виконання кошторису.

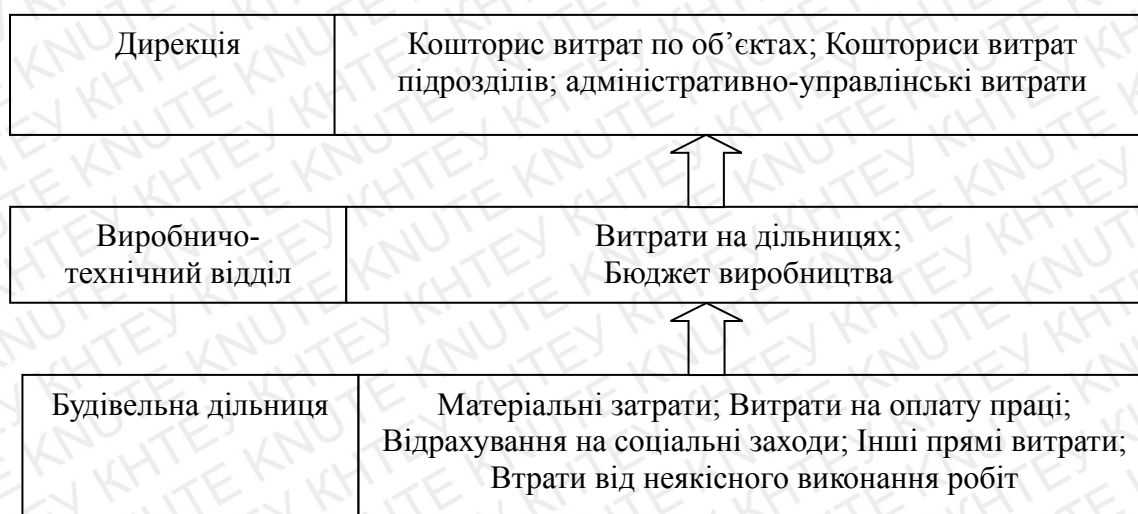

Рис 2.7 Схема складання зведеного бюджету

За центрами відповідальності розробляються кошториси витрат на підставі встановлених норм витрат ресурсів. У такому кошторисі необхідно визначити ті витрати, за величину яких керівник цього підрозділу несе відповідальність (контрольовані витрати), і ті витрати, на які керівник вплинути не може (нерегульовані та неконтрольовані витрати). Відхилення щодо контрольованих витратах в даному підрозділі просто фіксуються і передаються керівництву вищого рівня для прийняття рішень.

Важливим етапом організації обліку за центрами відповідальності є розробка форм внутрішньої звітності про виконання кошторисів центрами відповідальності, з метою отримання оцінки фактичного досягнення запланованих показників, загальної оцінки ефективності діяльності центру відповідальності, аналізу причин виникнення відхилень.

2.3. Організація обліку запасів за умов використання інформаційних систем

Раціональне управління запасами потребує своєчасного оперативного обліку за їх надходженням і використанням, а це не можливо без застосування в обліку комп'ютерних технологій.

Дані проблеми, значною мірою, допомагають вирішити інформаційні технології (система методів і способів пошуку, збору, накопичення, зберігання і обробки інформації на основі застосування обчислювальної техніки).

Використання обчислювальної (комп'ютерної) техніки та створення на цій основі автоматизованих робочих місць (АРМ) складських працівників, та працівників обліку забезпечить [39, с. 504]:

- зменшення обсягу робіт з одноманітними операціями;
- прискорення опрацювання даних первинних документів;
- автоматизацію формування звітних форм;
- деталізацію аналітичного рівня обліку запасів;
- відмову від користування типографськими бланками первинних документів і звітності і т.д.

Необхідно враховувати, що впровадження бухгалтерської програми буде вважатись удосконаленням обліку лише тоді, коли в результаті такого впровадження підвищиться ефективність і поліпшиться якість ведення бухгалтерського обліку на підприємстві [40, с. 12].

Застосування комп'ютерних технологій в бухгалтерському обліку значно підвищує продуктивність праці бухгалтерів і суттєво покращує його організацію на підприємстві, де у веденні бухгалтерського обліку часто панує безлад. Така можливість пов'язана з тим, що автоматизований спосіб обробки облікових даних потребує формального і чіткого опису облікових процедур у формі алгоритмів, що налагоджує порядок виконання свої повноважень обліковцями.

Автоматизація обліку вносить позитивні зміни до технології роботи бухгалтерії. Так, один виконавець поєднує функції декількох суміжних ділянок

обліку, наприклад, касир не тільки виписує прибуткові та видаткові касові ордери, але й розносить їх суми по облікових регістрах. Те ж саме відбувається при обробці одного первинного документу, який стосується декількох ділянок обліку. При проведенні оплати послуг постачальнику платіжним дорученням одночасно можна обробити і рахунок постачальника, дані якого розносяться по об'єктах та шифрах аналітичного обліку. При цьому одразу ж формуються відомості про витрати на виробництво. Всі названі вище операції може виконати одна людина, до того ж, тільки вона відповідає за результати своєї роботи [41, с. 28].

Наявний діапазон часу введення бухгалтерських операцій за допомогою автоматизованої інформаційної системи дозволяє відразу прискорити весь процес бухгалтерського обліку. При внесенні коректив до даних на будь-якому робочому місці результати відразу стають відкритими для всіх користувачів, які працюють в цій системі. Тому при такій організації має дотримуватись сувора дисципліна користувачів і вимагається відповідна кваліфікація всіх співробітників, які вносять інформацію до загальної бази даних.

Спільна інформаційна база дає можливість спільно використовувати таку нормативно-довідкову інформацію, як довідники: зовнішніх організацій, структурних підрозділів, статей обліку, допустимої кореспонденції рахунків, номенклатури-цінника виробничих запасів; типових господарських операцій тощо [42].

Автоматизоване оброблення даних з обліку запасів на практиці забезпечується різними способами:

- розробленням спеціальною формою на замовлення управлінської інформаційної системи підприємства (у тому числі й інформаційної системи обліку);
- придбання універсального програмного комплексу (або окремого його модуля) на ринку програмного забезпечення;
- автоматизацією облікового процесу силами фахівців підрозділу з автоматизованого оброблення даних підприємства;

– використанням табличних процесорів обліковими працівниками для забезпечення автоматизованого розв’язання окремих задач конкретної ділянки обліку.

Завдання автоматизації полягає у підвищенні результатів фінансово-господарської діяльності підприємства на базі оперативного отримання якісної, своєчасної інформації, яка є основою для прийняття управлінських рішень.

Бухгалтерські програми мають ряд можливостей для оперативного ведення обліку (рис. 2.8).

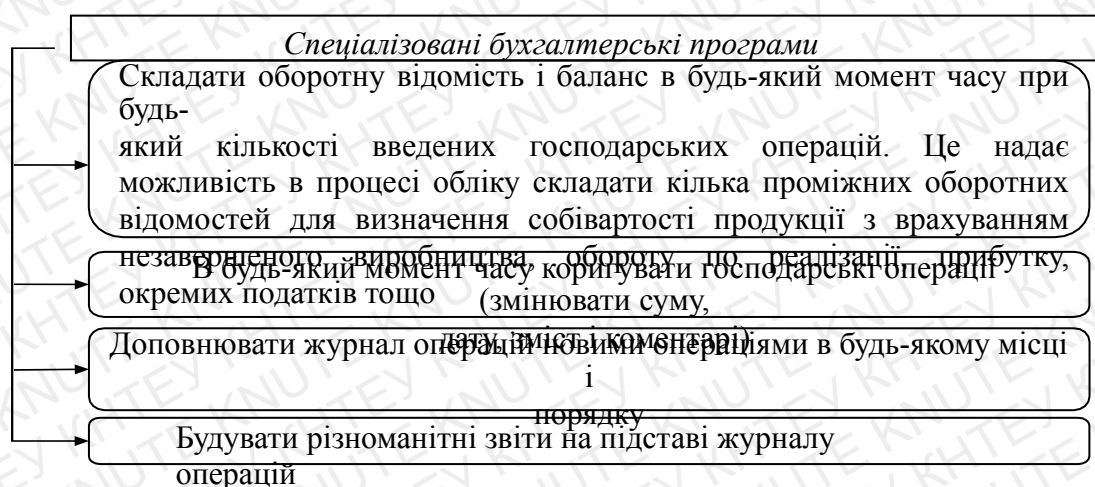

Рис. 2.8 Можливості спеціалізованих бухгалтерських програм

При застосуванні комп’ютерних програм вдосконалення обліку може виражатися в:

- упорядкуванні бухгалтерського обліку;
- збільшенні кількості інформації, одержуваної з бухгалтерського обліку;
- зниженні числа бухгалтерських помилок;
- підвищенні оперативності бухгалтерського обліку;
- підвищенні економічності бухгалтерського обліку;
- інших чинниках, що залежать від специфіки кожного конкретного підприємства.

Першим кроком у роботі з комп’ютерною програмою є налагодження робочого періоду. Алгоритм налагодження робочого періоду полягає в наступному:

- встановити робочу дату (використовується лише тоді, коли дата здійснення операції не зазначена);
- визначити часовий інтервал, в якому вводяться операції;
- встановити робочий період розрахунку підсумків.

Обліковий процес можна розбити на кілька підпроцесів, де кожен виступає як визначене облікове завдання, яке необхідно реалізувати. При цьому потрібно враховувати, що кожне завдання наперед визначає набір інформаційних зв'язків.

Усе це потребує попередньої класифікації загальної сукупності об'єктів, які обліковуються, котрі необхідно закласти в базу даних бухгалтерської програми.

Слід підкреслити, що типові автоматизовані бухгалтерські програми, (наприклад «1С 8: Бухгалтерія», «Дебет +», «Парус», «Best» та ін.) не можуть повністю врахувати особливості обліку конкретного підприємства, потребують значних додаткових зусиль при впровадженні їх для конкретної галузі. Враховуючи зазначені труднощі, на деяких підприємствах розроблені та продовжують вдосконалюватися власні програмні продукти, призначені для потреб бухгалтерського обліку і, зокрема, обліку матеріальних запасів. Проте це є занадто трудомісткою й економічно не вигідною роботою, практично не дає можливості застосовувати ці програми на інших підприємствах. Тому доцільно впроваджувати модифікації типових автоматизованих бухгалтерських програм з урахуванням галузевих особливостей підприємств [43, с. 38].

Програма «1С 8.2: Підприємство», що використовується на підприємстві ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» має у своєму розпорядженні необхідний набір спеціалізованих засобів (Довідників, Документів, Звітів) для обліку й аналізу результатів більшості операцій з виробничими запасами.

Вміле і раціональне використання цих засобів дозволяє:

- по-перше, істотно скоротити час і витрати праці на відображення в обліку поточних операцій із оборотними активами;

– по-друге, оперативно одержувати інформацію про наявність і рух оборотних активів як у цілому по підприємству, так і в розрізі місць збереження і використання (складів, цехів, матеріально-відповідальних осіб) з можливістю деталізації по найменуваннях ТМЦ.

Така можливість реалізується завдяки тому, що в програмі на всіх рахунках класу 2 «Запаси» (за виключенням рахунку 23 «Виробництво» на якому аналітика ведеться в розрізі видів діяльності), а також на всіх субрахунках позабалансового рахунку 02 «Активи на відповідальному збереженні», реєстрація господарських операцій ведеться в кількісно-сумовому вираженні не в цілому по рахунку, а окремо по кожній номенклатурній одиниці запасів із прив'язкою до конкретного місця зберігання (використання) і партії надходження (зарахування) на баланс.

Тому кількість проводок при реєстрації господарської операції прямо зв'язана з кількістю найменувань оборотних активів, що беруть участь в операції. У зв'язку з цим для найбільш типових і часто використовуваних операцій, зв'язаних з надходженням і вибуттям оборотних активів, їх внутрішнім переміщенням, зміною облікової вартості тощо, процедура формування проводок здійснюється програмою автоматично після заповнення і проведення екранних (діалогових) форм відповідних первинних документів.

У той же час програма має у своєму розпорядженні універсальний засіб для «ручного» введення будь-якої сукупності проводок – документом «Операція», який необхідно використовувати для тих операцій із оборотними активами, по яких не передбачене автоматичне формування проводок.

Оперативний аналіз залишків запасів і їхні обороти за будь-який період, що цікавить користувача (мінімальний період – один день) може бути здійснений за допомогою сукупності стандартних бухгалтерських звітів, що викликаються з меню «Звіти». При цьому програма підтримує стандартні методи угруповання результатів господарських операцій. Сальдо й обороти по рахунках (субрахунках) автоматично розраховуються і зберігаються як сума сальдо й оборотів по всіх складах, а сальдо й обороти по кожному складу

розраховуються як сальдо й обороти по всіх запасах на цьому складі. У свою чергу, сальдо й обороти по окремій номенклатурній одиниці запасів визначаються виходячи із сумарного сальдо й оборотів по всіх партіях цієї одиниці запасу. Причому вся необхідна інформація для такого багаторівневого угруповання результатів господарських операцій формується програмою виключно з проводок. Таким чином, сукупність проводок, накопичених у програмі за весь період обліку, і є, власне кажучи, основою для формування різного роду звітів, включаючи фінансову і податкову звітність [44, с. 10].

Недостатньо комп'ютерна техніка на досліджуваному ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» використовується при проведенні інвентаризації та оформленні її результатів. Усе це вимагає від бухгалтерів, комірників, інших відповідальних осіб і, в першу чергу, керівників підприємства вжити заходів щодо удосконалення та підвищення ефективності обліку матеріалів (рис. 2.9).

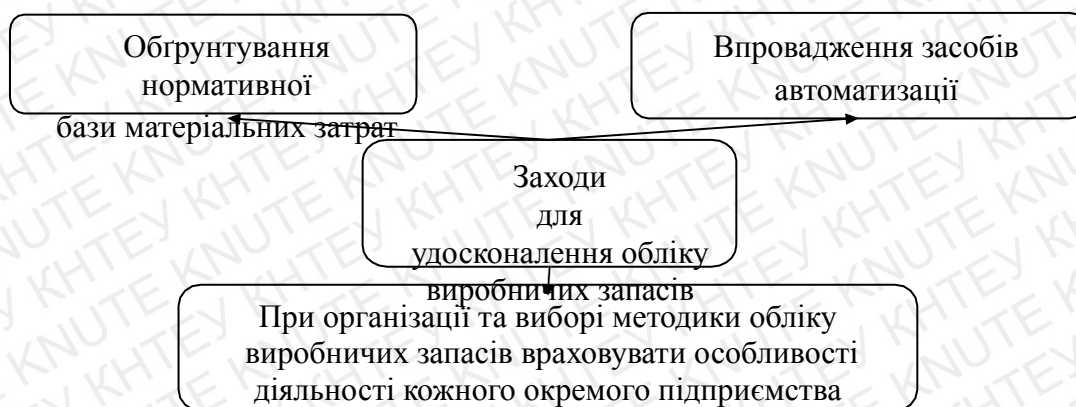

Рис. 2.9 Заходи для удосконалення бухгалтерського обліку оборотними активами

В умовах сучасної інформаційної технології найбільш перспективним напрямком застосування обчислювальної техніки є створення і впровадження інформаційних систем нового покоління, які зорієнтовані на розподільну обробку даних на основі автоматизованих робочих місць планово-управлінського персоналу, обчислювальних мереж, експертних систем підтримки прийняття рішень тощо.

Тому для підвищення ефективності управління економікою першочергового значення набуває створення інформаційних систем, які

збирають, накопичують, зберігають, опрацьовують і видають користувачу інформацію у вигляді даних, необхідних для виконання функції управління економічним об'єктом.

На АРМ бухгалтера I категорії здійснюється документальне оформлення операцій і первинна обробка даних по обліку оборотних активів, а також ведеться аналітичний облік по місцях зберігання запасів. Тут створюється інформаційна база – складська картотека, в якій відображається рух та залишки оборотних активів: надходження, використання, списання, залишки на певну дату чи за певний період часу.

АРМ бухгалтера II категорії здійснює розрахунок та формування вихідної інформації регламентного контролю та довідкового характеру також формуються зведені дані для складання звітності, аналізу, прогнозу, аудиту та прийняття управлінських рішень в цілому по підприємству або окремому структурному підрозділу. АРМ бухгалтера по обліку оборотних активів тісно пов'язаний з іншими АРМБ і інформаційною системою АСУП (рис. 2.10).

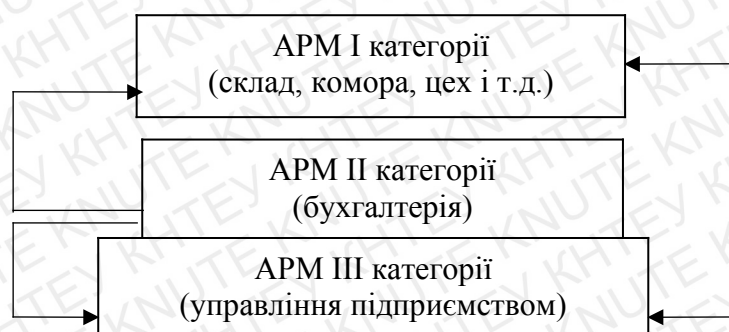

Рис. 2.10 Схема взаємозв'язку підрозділів умов функціонування АРМ бухгалтера

Вхідна інформація надходить з різних джерел у вигляді первинних даних, які відображають різні господарські операції по обліку запасів, а також у вигляді інформації на магнітних носіях, які надходять з інших АРМ.

Нормативно-довідкова інформація включає різноманітні довідники:

- довідник зовнішніх організацій, який використовується для формування інформації про оборотні активи, які отримані від зовнішніх організацій;

- довідник прізвищ робітників – використовується для визначення кола матеріально відповідальних осіб;
- довідник структурних підрозділів – використовується для формування інформації по місцях зберігання запасів;
- довідник допустимої кореспонденції рахунків – необхідний для здійснення контролю первинної інформації по обліку оборотних активів;
- довідник номенклатура-цінник – формується для оцінки оборотних активів, а також для визначення груп та їх запасів;
- довідник типових господарських операцій, який використовується для автоматизованого формування бухгалтерських проводок при формуванні первинних документів по обліку оборотних активів;
- довідник статей обліку, який використовується для формування інформації по веденню облікової політики на підприємстві, фіксування способу списання, для віднесення затрат на статті обліку;
- довідник постійних даних – використовується для автоматизованого формування в первинних документах постійних показників та запасів.

Отже, на базовому підприємств слід застосувати інтегровану автоматизовану систему управління (ІАСУ). Вона була створена для підвищення оперативності, забезпечена застосуванням сучасних технічних засобів та прикладного програмного забезпечення. ІАСУ підприємства будується за модульним принципом, який дозволяє легко перебудувати і нарощувати систему. Інформаційне погодження модулів здійснюється застосуванням локальної обчислювальної мережі на базі сучасних персональних електронно-обчислювальних машин (ПЕОМ) та відповідного загальносистемного програмного забезпечення.

Висновки до розділу 2

За результатами дослідження сформовано наступні висновки:

Дослідивши облікове відображення запасів в будівництві встановлено, що методика певною мірою збігається з обліком на підприємствах інших видів діяльності – промисловості, сільського господарства, торгівлі, транспорту.

Запропоновано до рахунка 23 «Виробництво» відкрити субрахунки, а також аналітичні рахунки, щодо списання запасів

Вивчивши питання пов'язане з оцінкою запасів в будівництві, з'ясовано, з вибором методу оцінки вартості виробничих запасів необхідно обрати систему їх списання (постійну чи періодичну). Відмінність між ними полягає у послідовності розрахунку кредитового обороту за рахунками, що використовуються для обліку виробничих запасів і залишку на кінець періоду. Упровадження методу оцінки вартості виробничих запасів при постійній системі списання виробничих запасів передбачає визначення кредитового обороту за рахунками, що використовуються для обліку виробничих запасів щоразу, коли здійснюється відпуск їх у виробництво.

В умовах сучасної інформаційної технології найбільш перспективним напрямком застосування обчислювальної техніки є створення і впровадження інформаційних систем нового покоління, які зорієнтовані на розподільну обробку даних на основі автоматизованих робочих місць планово-управлінського персоналу, обчислювальних мереж, експертних систем підтримки прийняття рішень тощо.

На базовому підприємств слід застосувати інтегровану автоматизовану систему управління (ІАСУ). Вона була створена для підвищення оперативності, забезпечена застосуванням сучасних технічних засобів та прикладного програмного забезпечення.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ЗАПАСІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Мета, завдання, інформаційні джерела контролю і аналізу запасів

Бухгалтерський облік займається збором і представленням інформації про

економічну діяльність, то економічний аналіз повинен прояснити питання, на які намагається відповісти бухгалтер [15].

Важливою особливістю будівельних запасів є те, що вони під час будівництва повністю використовуються, і для кожного наступного циклу необхідні нові. Щоб забезпечити безперебійну роботу будівництва на складах підприємства завжди повинні бути виробничі запаси в межах норм, передбачених потребами підприємства. І хоча утримання запасів пов'язане з певними витратами, підприємства змушені це робити, через:

- ймовірність порушення встановленого графіка постачань запасів;
- можливе коливання попиту;
- зниження чутливості до зростання цін чи коливання валютних курсів (у разі поставки запасів за зовнішньоекономічними договорами);
- знижки при купівлі великої партії можуть стати причиною створення запасу;
- спекуляція;
- витрати, пов'язані з оформленням кожного нового замовлення;
- можливість рівномірного здійснення операцій з виробництва і розподілу;
- зведення до мінімуму простоїв у виробництві через брак запасів;
- спрощення процесу управління виробництвом. Наявність запасів дає змогу знизити вимоги до ступеня узгодженості виробничих процесів на різних дільницях, а отже знизити відповідні витрати на організацію управління цими процесами.

Науковець Івахненко В.М у своїй роботі розглядають аналіз виробничих запасів як елемент в аналізі за трьома напрямками:

- аналіз виробничих ресурсів підприємства;
- аналіз витрат на виробництво продукції;
- аналіз ефективності використання оборотного капіталу, частиною якого є виробничі запаси підприємства [50].

Дослідження показують, що під час оцінювання стану виробничих запасів в основному використовують лише горизонтальний і вертикальний аналіз, а також показники їх оборотності, які дають змогу оцінити ефективність управління ними. За значних відмінностей структури оборотних коштів окремих галузей, підприємств у будь-якому разі найбільш раціональною є така структура, коли найбільша частина оборотних коштів вкладена в товарно-матеріальні цінності, а найменша – у грошові кошти і дебіторську заборгованість. Більшість праць з економічного аналізу закінчуються загальним аналізом фінансового стану підприємства.

Однак ряд науковців у галузі економічного аналізу розглядають аналіз запасів як етап управління ними, який має передбачати: виявлення рівня забезпеченості підприємства виробничих запасів; обґрунтування оптимальної потреби в них; оцінку ефективності використання виробничих запасів [84,85].

Основними завданнями аналізу й контролю стану запасів є:

- забезпечення та підтримання ліквідності й поточної платоспроможності підприємства;
- забезпечення витрат виробництва через їх зменшення на створення та зберігання запасів;
- зменшення витрат робочого часу та простою обладнання через нестачу виробничих запасів;
- запобігання псуванню, розкраданню та безконтрольному використанню запасів [85].

Поставлені завдання можна реалізувати за виконання такої аналітичної роботи:

- постійної оцінки оптимальності структури запасів (визначити обсяг надлишкових ресурсів та тих придбаня яких потрібно прискорити);
- визначення обґрунтованих строків та обсягів закупівлі матеріальних цінностей;
- регулювання запасів матеріальних цінностей, віддаючи перевагу найбільш необхідним у конкретному випадку, враховуючи їх споживчу

привабливість;

– визначення показників оборотності основних груп запасів та їх усебічного аналізу з метою встановлення відповідності наявних запасів поточним потребам підприємства.

При аналізі забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами, насамперед, визначається якість плану матеріально-технічного постачання. Перевірку реальності плану починають з вивчення норм і нормативів, що покладені в основу розрахунку потреби підприємства в матеріальних ресурсах. Потім перевіряється обґрунтування плану потреби виробництва в матеріальних ресурсах і утворення необхідних запасів, виходячи з прогресивних норм і нормативів, також витрати матеріалів на одиницю продукції [85].

Важливою умовою роботи підприємства є достатня забезпеченість потреби в матеріальних ресурсах і джерелами їх покриття. Вони можуть бути зовнішніми і внутрішніми.

До зовнішніх джерел відносяться матеріальні ресурси, що надходять від постачальників у відповідності з укладеними договорами. Внутрішні джерела – це скорочення витрат матеріалів, використання вторинної сировини, власного виготовлення матеріалів і напівфабрикатів, економія матеріалів у результаті впровадження інновацій.

Реальна потреба в завезенні матеріальних ресурсів ззовні – це різниця між загальною потребою у матеріальних ресурсах і сумою власних внутрішніх джерел їх покриття.

У процесі аналізу необхідно також перевірити забезпеченість потреби в завезенні матеріальних ресурсів, договори на їхнє постачання і фактичне їхнє використання.

Аналізується також якість отриманих матеріалів від постачальників, їх відповідність стандартам, технічним умовам, умовам договору. У випадку порушення умов договору пред'являються претензії постачальникам.

Особлива увага при аналізі приділяється виконанню умов постачання матеріалів, які надходять на підприємство за державним замовленням і

кооперативними поставками.

Велике значення при аналізі надається виконанню плану по терміну постачання. Порушення термінів постачань веде до недовиконання планів виробництва і реалізації продукції.

У процесі аналізу перевіряється фактична відповідність розмірів найважливіших видів сировини і матеріалів нормативним. З цією метою на основі даних про фактичну наявність сировини і матеріалів у натурі і середньодобові їхні витрати розраховують фактичну забезпеченість матеріалами в днях і порівнюють її з нормативною.

Перевіряють також стан сировини і матеріалів щодо виявлення зайвих і непотрібних. Їх можна установити за даними складського обліку шляхом порівняння приходу і витрат. Якщо за матеріалами немає витрат протягом року, то їх відносять до групи неходових і підраховують загальну вартість. Наприкінці аналізу підраховуються втрати через:

- недопоставки матеріалів;
- погану якість матеріалів;
- заміну матеріалів;
- зміну цін на матеріали;
- простої в зв'язку з порушенням графіка постачання.

До причин зменшення суми виробничих запасів можна віднести нерациональне використання виробничих запасів унаслідок завищення норм витрат сировини, матеріалів на виготовлення одиниці продукції, перебої у постачанні, неправильне визначення оптимальної потреби підприємства у виробничих запасах. Це може призвести до виникнення дефіциту окремих видів сировини, перебоїв у процесі виробництва, недовантаження виробничих потужностей; збитків [50].

Серед загальних причин зростання виробничих запасів можна назвати нарощування виробничого потенціалу виробництва, прагнення шляхом вкладення у виробничі запаси захистити грошові активи від знецінення під впливом інфляції, накопичення виробничих запасів унаслідок неліквідів, свідоме

накопичення запасів у зв'язку з перебоями в постачанні.

Фінансовий стан підприємства певною мірою детермінується рівнем виробничих запасів, їх оптимальний обсяг визначається технологічним процесом та масштабами виробництва. Очевидно, що зростання запасів повинно супроводжуватись таким же або більшим зростанням оборотності оборотного капіталу.

Збільшення вартості запасів характеризується як позитивна тенденція у випадку, якщо темп зростання виробничих запасів не значно перевищує темп зростання обсягів виробництва (виручка від реалізації) і при цьому не знижується оборотність запасів.

Структура активів з високою часткою заборгованості та низькою часткою заборгованості може свідчити про неоптимальну маркетингову політику підприємства або негрошовий характер розрахунків.

Аналіз дебіторської заборгованості дозволяє зробити наступний висновок. Зміна цього параметру не може однозначно трактуватись як позитивний чи негативний фактор, оскільки вона може бути наслідком (результатом) зростання чисельності покупців. У зв'язку з цим необхідно ідентифікувати нормальну та прострочену заборгованості.

Стабілізація діяльності підприємства значною мірою залежить від їх стану, ефективного використання та оптимізації їх обороту. Тому підприємства мають нормувати запаси. Норматив власних запасів – це мінімальний (оптимальний) рівень оборотних коштів, необхідний підприємству для стабільної роботи. Підприємство визначає (розраховує) нормативи власних оборотних коштів.

При прямому методі розрахунку нормативів застосовують два показники:

- одnodенні витрати (потреба споживання підприємством), що визначається згідно з кошторисом витрат за квартал, рік;
- норматив запасу в днях.

Аналіз стану виробничих запасів підприємства необхідно розпочинати з вивчення динаміки та перевірки відповідності фактичних залишків їх плановій потребі.

Перевищення наявності виробничих запасів над їх потребою призводить до погіршення фінансового стану підприємства, оскільки відбувається іммобілізація коштів на придбання запасів, які не використовуються у виробництві.

Інформаційною базою для аналізу використання запасів на є первинні документи (акти-вимоги, акти на списання палива, енергії, акти-вимоги на заміну (внутрішнє переміщення) матеріалів, лімітно-забірні картки, матеріальні звіти, акти виконаних робіт, наряди, таблиці обліку використання робочого часу та розрахунку заробітної плати, посвідчення про відрядження, звіти про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт, довідки бухгалтерії, розрахунки бухгалтерії, накладні, рахунки тощо); облікові реєстри (Журнал 5, 5А); фінансова звітність (ф. № 1 «Баланс», ф. № 2 «Звіт про фінансові результати»), а також норми та нормативи споживання ресурсів, дані про відхилення від норм, калькуляції, матеріали обстежень, перевірок, спостережень, нарад, конструкторська і технологічна документація, кошториси витрат на виробництво, операційні та фінансові бюджети, результати попередніх аналітичних досліджень тощо.

3.2. Методика контролю запасів

За вказівкою керівника проводиться контроль всієї підприємницької діяльності суб'єкта господарювання, тому внутрішній контроль є одним із інструментів управління підприємством, як правило за вказівкою керівника проводиться контроль всієї підприємницької діяльності суб'єкта господарювання. Саме тому організація системи внутрішнього контролю запасів на будівельних підприємствах є важливим заходом у забезпеченні його ефективності функціонування.

«...одним із найвагоміших чинників системи управління є внутрішній контроль підприємством, адже він забезпечує ефективне виконання функцій персоналу та прогнозування діяльності підприємства як у найближчій, так і у віддаленій перспективі» [68].

Під поняттям «внутрішній контроль» згідно з МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища», слід розуміти «процес, розроблений, запроваджений і підтримуваний тими, кого наділено найвищими повноваженнями, управлінським персоналом, а також іншими працівниками, для забезпечення обґрунтованої впевненості в досягненні цілей суб'єкта господарювання стосовно достовірності фінансової звітності, ефективності та результативності діяльності, а також дотриманні застосованих законів та нормативних актів».

Основою для побудови ефективних моделей внутрішнього контролю та забезпечують розвиток організаційних форм внутрішнього контролю є певні принципи їх організації (табл. 3.1).

Дані принципи організації системи внутрішнього контролю на будівельних підприємстві, на наш погляд, є базисом для побудови оптимальних моделей внутрішнього контролю та забезпечує розвиток організаційних форм внутрішнього контролю.

Найбільш важливими об'єктами внутрішнього контролю на будівельних підприємстві є господарські процеси з запасами, які відбуваються на стадіях кругообороту і відносини, що при цьому виникають та розглядаються з точки зору їх законності, економічної ефективності, достовірності та доцільності.

Предметом внутрішнього контролю на підприємствах ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» є операції з запасами та факти господарського життя, пов'язані з фізичним та вартісним рухом запасів.

При здійсненні внутрішнього контролю на ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» використовують прийоми документального та фактичного контролю (формальна, арифметична, логічна, нормативно-правова, взаємна, хронологічна перевірки, контрольне порівняння, розрахунково-аналітичні прийоми тощо).

Процедури внутрішнього контролю передбачають:

- перевірку дотримання норм документообігу підприємства, створення передумов для дотримання суцільної нумерації документів, їх реєстрації, обробки та зберігання;

- проведення раптової та планової інвентаризації запасів з метою забезпечення їх збереженості та зниження втрат підприємства;
- постійне здійснення контролю за рівнем виконання повноважень та обов'язків підлеглих співробітників, на яких покладено виконання контрольних функцій.

Процедури внутрішнього контролю передбачають:

- перевірку дотримання норм документообігу підприємства, створення передумов для дотримання суцільної нумерації документів, їх реєстрації, обробки та зберігання;
- проведення раптової та планової інвентаризації товарів з метою забезпечення їх збереженості та зниження втрат підприємства;
- постійне здійснення контролю за рівнем виконання повноважень та обов'язків підлеглих співробітників, на яких покладено виконання контрольних функцій.

На ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» до суб'єктів організації внутрішнього контролю належать керівник, власник підприємства та уповноважені ним особи. До повноважень даних суб'єктів належить організація системи внутрішнього контролю в цілому на підприємстві, формування належного забезпечення її функціонування.

Суб'єктами здійснення внутрішнього контролю операцій з запасами на підприємстві є відділ внутрішнього контролю, бухгалтерська служба, відділ технічного контролю, інвентаризаційна комісія, відділ постачання запасів, , відділ логістики та контролю якості запасів. Основними контрольними функціями зазначених суб'єктів є перевірка відповідності цілям підприємницької діяльності здійснення господарських операцій з запасами, контроль за їх станом та рухом на підприємстві.

Таблиця 3.1

Основні принципи організації внутрішнього контролю на підприємствах

№	Принцип	Характеристика
1	Законності	Дотримання нормативно-правових актів України суб'єктами внутрішнього контролю та особами, що уповноважені

		здійснювати контрольні функції.
2	Об'єктивності	Формування підконтрольних об'єктів та підходи до здійснення контролю за їх станом і діяльністю повинні бути єдиними, об'єктивними та неупередженими.
3	Розподіл повноважень	Розподіл обов'язків та повноважень, розмежування функцій ініціювання та виконання внутрішнього контролю між суб'єктами.
4	Комплексності	Охоплення процедурами контролю усіх сфер діяльності підприємства та використання єдиного методологічного забезпечення контролю.
5	Превентивності	Внутрішній контроль повинен забезпечити попередження виникнення порушень, виявлення порушень та визначення їх наслідків, вивчення причин та умов, що призвели до порушень.
6	Безперервності	Внутрішній контроль повинен здійснюватись на безперервній основі під наглядом і за відповідальності керівництва компанії.
7	Ефективності	Ефект від впровадження тих чи інших заходів контролю повинен перевищувати затрати на таке впровадження.

Суб'єктами моніторингу та оцінки ефективності внутрішнього контролю на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» є ревізійна комісія та наглядова рада товариства. Основними контрольними функціями даних суб'єктів є:

- відповідність елементів системи внутрішнього контролю вимогам нормативних документів;
- розробка заходів щодо подальшого удосконалення системи внутрішнього контролю операцій із запасами.

Співвідношення між контрольними функціями посадових осіб та підрозділів внутрішнього контролю, чітке впорядкування процедур контролю залежить від форми організації внутрішнього контролю на будівельному підприємстві оптової торгівлі. На сьогодні виокремлюють централізовану та децентралізовану форми організації внутрішнього контролю.

Метою організації системи внутрішнього контролю операцій з надходження та руху запасів на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» є забезпечення упорядкованості та ефективності здійснення контрольних дій в частині перевірки, своєчасності та достовірності облікового відображення операцій з товарами для уникнення порушень, відхилень та ризиків при їх здійсненні.

Варто виділити етапи внутрішнього контролю на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ». Попередній контроль:

- укладення договорів купівлі-продажу запасів;
- проведення переговорів з постачальниками запасів;
- визначення відповідності укладених договорів на постачання запасів нормам чинного законодавства;
- оцінка наявності в достатній кількості ресурсів на підприємстві для виконання технологічних операцій;
- перевірка формування чіткої структури витрат обігу та порядку їх облікового відображення за центрами відповідальності;
- встановлення рівня організації складського господарства, відповідності збереження запасів за місцями зберігання та на всіх стадіях їх руху.

Поточний контроль:

- придбання запасів у постачальника та складське зберігання та використання запасів;
- перевірка повноти оприбуткування запасів, відображення даних операцій на рахунках бухгалтерського обліку;
- спостереження за достовірністю відображення в обліку операцій з надання постійних знижок, переоцінки вартості запасів;
- встановлення законності списання запасів при їх продажу або втратах;
- визначення своєчасності пред'явлення претензій за якістю та кількістю запасів.

Наступний контроль:

- узагальнення та оформлення результатів внутрішнього контролю;
- перевірка повноти та достовірності інформації щодо запасів, яка наведена у звітності підприємства;
- перевірка виконання функціональних обов'язків підрозділами внутрішнього контролю та посадових осіб, які задіяні в операціях з придбання та руху запасів;
- розробка пропозицій з удосконалення внутрішнього контролю;

– розробка пропозицій з усунення недоліків функціонування системи внутрішнього контролю на будівельному підприємстві.

Процедури внутрішнього контролю на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» передбачають:

– перевірку дотримання норм документообігу підприємства, створення передумов для дотримання суцільної нумерації документів, їх реєстрації, обробки та зберігання;

– проведення раптової та планової інвентаризації запасів з метою забезпечення їх збереженості та зниження втрат підприємства;

– постійне здійснення контролю за рівнем виконання повноважень та обов'язків підлеглих співробітників, на яких покладено виконання контрольних функцій.

Важливою складовою методичного забезпечення організації внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» є методи внутрішнього контролю, що використовуються у процесі перевірки операцій з запасами а саме, досліджуване підприємство здійснює внутрішній контроль використовує прийоми документального та фактичного контролю (формальна, арифметична, логічна, нормативно-правова, взаємна, хронологічна перевірки, контрольне порівняння, розрахунково-аналітичні прийоми тощо).

За умов кризового розвитку економіки та пошуку дієвих механізмів збереження майна, дотримання нормативно-правових актів в процесі організації системи обліку, своєчасного виявлення помилок в обліку та звітності, забезпечення співставлення фактичної наявності ресурсів підприємства, господарських процесів та результатів з даними бухгалтерського обліку, достовірності показників фінансової звітності підприємства, важливим інструментом є інвентаризація.

Обов'язковість проведення інвентаризації для забезпечення достовірності показників фінансової звітності передбачено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Основною метою суб'єктів проведення інвентаризації на складах підприємства ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» є перевірка фактичної наявності та стану

збереження запасів, запасів в дорозі, на момент проведення інвентаризації, виявлення відхилень від нормативних та планових показників та їх відповідність даним бухгалтерського обліку. На ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» інвентаризації поводиться: щокварталу та в кінці року.

Основні етапи проведення інвентаризації запасів на підприємстві ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» наведені на рис. 3.1.

На підготовчому етапі інвентаризації директором ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» формується та затверджується інвентаризаційна комісія з представників апарату управління підприємства, бухгалтерської служби, працівників підприємства, які знають об'єкт інвентаризації, ціни та первинний облік.

Підготовка до проведення інвентаризації здійснюється у відповідності до наказу керівника підприємства. Зокрема, бухгалтерська служба закінчує перевірку та обробку документів щодо руху запасів, визначає залишки на дату проведення інвентаризації за кожним найменуванням запасів. На складах та місцях зберігання запаси повинні бути складені за назвою, сортом, розмірами, цінами або іншими ознаками залежно від обраного на будівельному підприємстві запасів способу зберігання. На кожен вид запасів заздалегідь складається ярлик із занесенням відомостей про кількість, масу товару, одиницю виміру тощо.

Інвентаризаційна комісія до початку інвентаризації на складі опломбовує місця зберігання запасів, перевірити справність вимірювальних пристроїв, а також отримати останні на дату проведення інвентаризації документи з надходження та вибуття запасів.

Наявність запасів встановлюється шляхом обов'язкового підрахунку, огляду, зважування, обміру. Робоча інвентаризаційна комісія за обов'язкової участі матеріально відповідальних осіб перевіряє фактичну наявність товарів і тари за кожним місцем зберігання окремо. Товари, що знаходяться в різних ізольованих приміщеннях у однієї матеріально відповідальної особи, перевіряють і оформляють інвентаризаційними описами окремо, після чого вхід до приміщення опломбують.

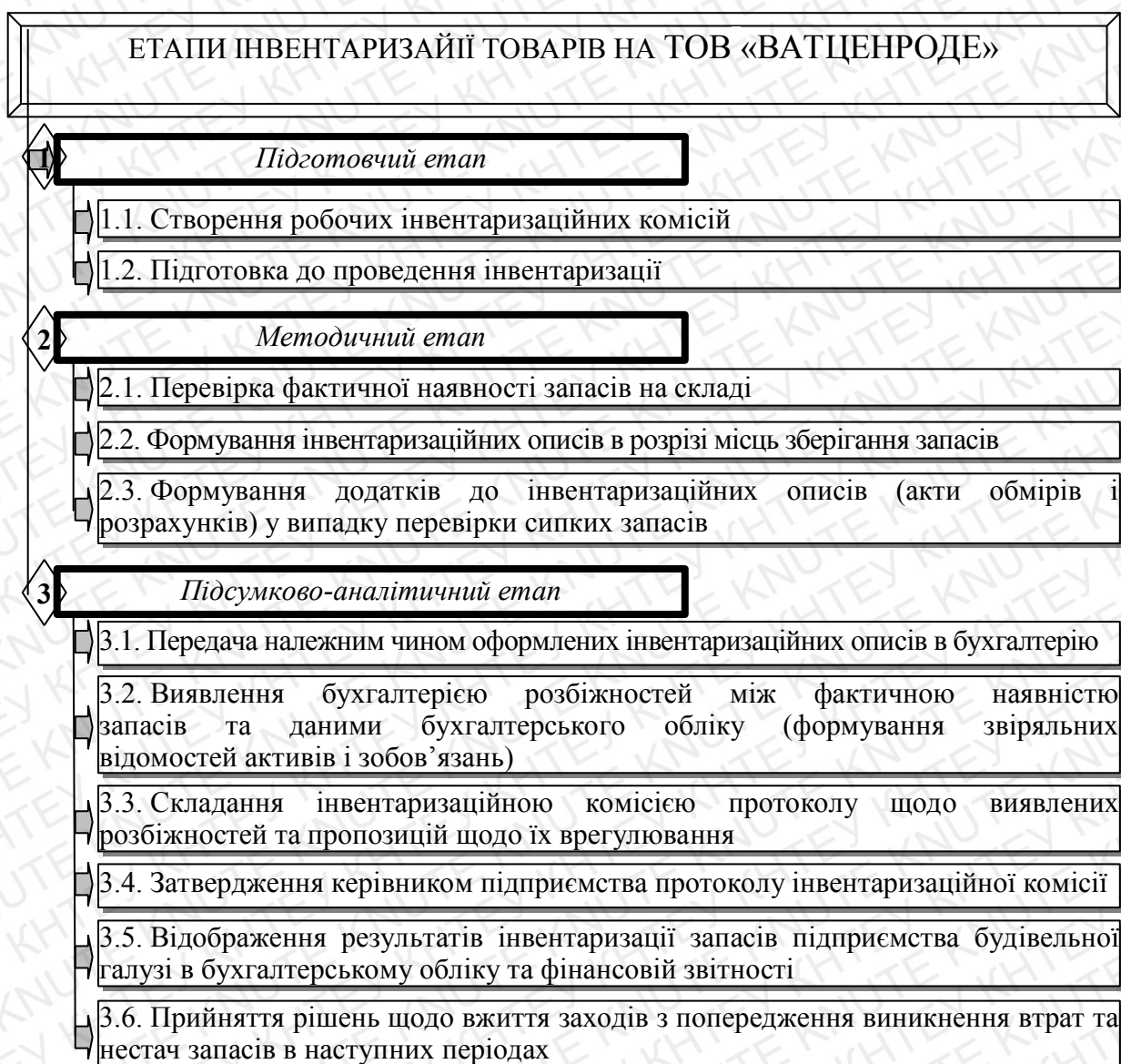

Рис. 3.1. Основні етапи інвентаризації запасів на ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ»

У процесі інвентаризації запасів, що перебувають у дорозі, на них також складається окремий інвентаризаційний опис. Комісія повинна переконатись, що такі запаси мають підтвердження щодо відвантаження постачальником на адресу свого підприємства.

За результатами дослідження системи внутрішнього контролю ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» слід виділити переваги проведення інвентаризації щодо часткової автоматизація інвентаризації, що сприяє підвищенню рівня механізації інвентаризаційної роботи; підвищує ефективність та оперативність оформлення результатів інвентаризації.

На підприємстві ТОВ «ВАТЦЕНРОДЕ» процес автоматизації проведення інвентаризації запасів здійснюватися способом зазначеним у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Автоматизації інвентаризації запасів на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»

Назва способу	Умови застосування	Характеристика	Необхідне забезпечення
Комплекс на основі терміналу збору даних	Маркування запасів та присвоєння їм штрих-кодів	В процесі сканування дані зчитуються сканером штрих-коду і зберігаються на термінал збору даних і після закінчення інвентаризації синхронізуються з базою даних	Термінал збору даних

Використання комплексу на основі терміналу збору даних передбачає сканування штрих-кодів і їх збереження на терміналі збору даних. Термінал збору даних – це портативний пристрій з процесором та внутрішньою пам'яттю. Оснащені дисплеєм та різноманітними пристроями для введення даних: функціональною клавіатурою або сенсорним дисплеєм, убудованим сканером штрих-кодів або RFID-міток, зчитувачем магнітних карток та бездротовим зв'язком.

Відміною ознакою від сканування штрих кодів є те, що після закінчення інвентаризації при використанні комплексу на основі терміналу збору даних відбувається синхронізація з базою даних бухгалтерського обліку. Разом з тим, зважування, перемірювання, контрольний обмір зберігають своє значення в умовах повної автоматизації процесу проведення інвентаризації запасів.

Автоматизація процесу інвентаризації складських, транзитних, біржових та аукціонних товарів забезпечує оперативність облікового відображення запасів, уникнення плутанини з інвентарними номерами, зменшення витрат часу та праці для проведення інвентаризації, забезпечення достовірності даних результатів інвентаризації запасів. Недоліками даного процесу є витрати на придбання сканерів штрих-кодів.

Отже, на досліджуваному підприємстві присутня ефективна система внутрішнього контролю, так як визначено відповідальних суб'єктів (керівник, бухгалтер, уповноважені керівником особи), крім того контролюючими суб'єктами виступають наглядова рада та ревізійна комісія. Підприємством проводяться всі необхідні процедури, необхідні для забезпечення ефективного виконання названими вище особами своїх посадових обов'язків.

3.3. Методика і організація аналізу запасів

Основою встановлення ціни на об'єкт будівництва є собівартість, яка визначається на основі розроблених калькуляцій, кошторисів на будівельну продукцію. Слід зауважити, що до початку здійснення будівельних робіт складається планова калькуляція, в якій зазначаються ті витрати, які планує понести будівельне підприємство при спорудженні об'єкта. Окрім планової складається фактична калькуляція, яка містить інформацію про фактично понесені витрати, в які включають матеріальні цінності (сировина і матеріали). виокремлено основні етапи аналізу витрат, що є складовими запропонованої методики аналізу витрат на будівельних підприємствах (рис. 3.2).

На першому етапі проводиться аналіз питомої ваги витрат у чистому доході будівельних підприємств та структуру елементів операційних витрат будівельного підприємства;

- другий етап – залежність суми витрат від обсягу виробництва та аналіз впливу обсягу та структури продукції на собівартість витрат на 1 грн. продукції;
- третій етап – аналіз структури витрат звичайної діяльності, аналіз структури операційних витрат за економічними елементами;
- четвертий етап – аналіз усіх матеріальних витрат, що виникають на будівництві;
- п'ятий етап – аналіз використання фонду заробітної плати, вплив чисельності працівників і їх середньої заробітної плати на фонд оплати праці, аналіз середньооблікової чисельності робітників особового складу, аналіз динаміки складу і структура фонду заробітної плати робітників.

Основними завданнями аналізу господарської діяльності ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» є вивчення виконання плану введення в дію виробничих потужностей та основних засобів; аналіз виконання підрядною будівельним підприємством організацією виробничої програми; перевірка ефективності використання підрядною організацією матеріальних, трудових та фінансових

ресурсів; контроль за рівнем виробничих витрат з метою виявлення резервів підвищення прибутку і збільшення рентабельності будівельної організації; оцінка динаміки і структури витрат; виявлення можливостей раціонального використання ресурсів; вивчення виконання кошторисів, бюджетів підприємства; оцінка собівартості одиниці продукції (собівартість однієї гривні продукції), факторів її зміни; аналіз витрат за статтями та елементами витрат; виявлення резервів оптимізації витрат на виробництво продукції; оцінка впливу зміни обсягу та рівня витрат на результативні показники діяльності підприємства; перевірка

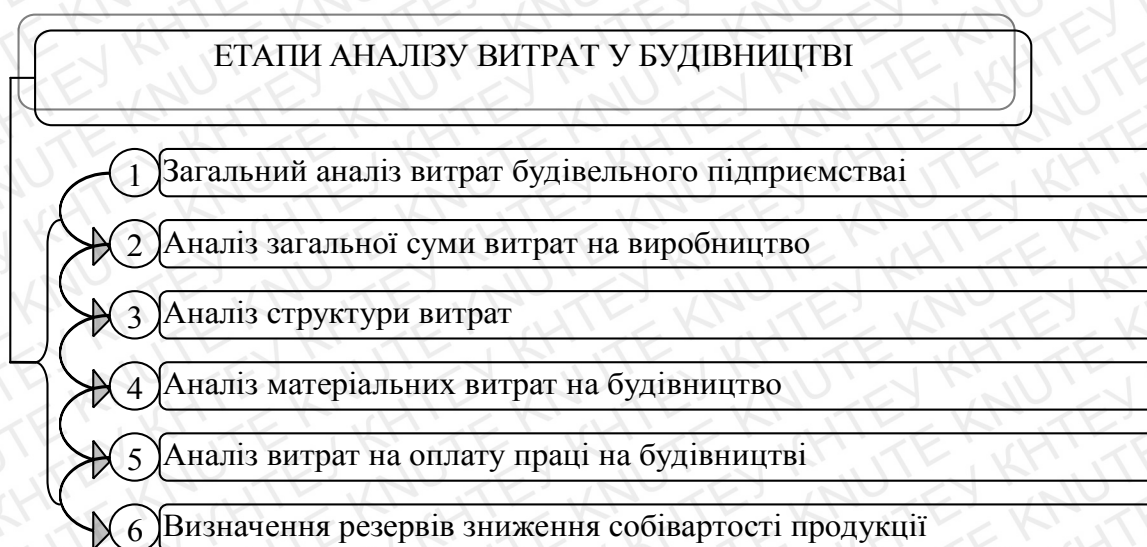

Рис. 3.2. Етапи здійснення аналізу витрат на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»

обґрунтованості прийнятих управлінських рішень щодо витрат підприємства; оцінка виконання прийнятих рішень, під час якої виявляють відхилення фактичних витрат від планових (нормативних); оцінка тенденцій зміни витрат підприємства; дослідження причин відхилення фактичних витрат від планових попередніх періодів; виявлення резервів зниження витрат підприємства та розроблення заходів щодо їх мобілізації.

У ході аналізу витрат необхідно врахувати їх залежність від обсягів виробництва. Залежно від видів понесених витрат можна здійснити аналіз безбитковості й оптимізувати структуру доходів від основної та інших видів діяльності (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Співвідношення окремих видів операційних витрат від обсягів будівельно-монтажних робіт на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»

Період (роки)	Обсяг зданих замовникам БМР (тис. грн.)	Операційні витрати на весь обсяг БМР						Витрати на 1 тис. грн. БМР (грн.)				
		Прямі		Загально-виробничі		Адміністративні		Разом	Прямі	Загально-виробничі	Адміністративні	Разом
		тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн.	%					
2014	123079	107201	85,6	10321	8,2	7644	6,1	125166	871	84	62	1017
2015	184456	168028	88,8	13161	6,9	7999	4,3	189188	910	71	43	1024
2016	198156	171977	88,6	13621	7,0	8430	4,3	194028	868	69	43	980

Можна зробити висновок, що найбільшу залежність від обсягів виконаних і зданих замовникам будівельно-монтажних робіт спостерігається стосовно прямих витрат (матеріальних, на оплату праці, інших), частка яких у складі собівартості з врахуванням адміністративних витрат становить 86–89%, а на одну тисячу виконаних будівельно-монтажних робіт вони становлять 860 – 910 грн. Величина загально-виробничих витрат у меншій мірі залежить від обсягів робіт. Хоча їх абсолютне значення за три досліджувані роки зазнало зростання, але питома вага у собівартості зменшується, а їх величина на одну тисячу виконаних будівельно-монтажних робіт скоротилася з 84 до 69 грн. Те ж саме стосується й адміністративних витрат. У ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» в абсолютних сумах за три останні роки їх величина збільшилася з 7644 тис. грн. до 8430 тис. грн. Проте темпи зростання обсягів робіт є значно вищими, що супроводжуються збільшенням прямих витрат. За рахунок цього частка адміністративних витрат знижується з 6,1% до 4,3%. Адміністративні витрати на одну тисячу виконаних і зданих замовникам будівельно-монтажних робіт у 2016 році знизилися у порівнянні з 2014 роком на 19 грн. (з 62 до 43 грн.).

Операційні витрати (без врахування інших операційних витрат і доходів) є значними у 2014 і 2016 роках вони перевищують операційні доходи.

При будівництві споруд використовують будівельні та інші матеріали (цегла, блоки, цемент, матеріали та вироби для систем сухого будівництва, сухі будівельні суміші, теплоізоляційні та звукоізоляційні матеріали тощо). Аналіз

впливу факторів на суму прямих матеріальних витрат на одиницю продукції виконується на підставі даних табл. 3.4 способом ланцюгових підстановок.

Таблиця 3.4

Матеріальні витрати на будівництво окремої споруди ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»

Матеріали	Кошторис			Факт			Відхилення, грн., + / -
	норма витрат, т.	ціна , грн.	сума, грн.	норма витрат, т	ціна , грн.	сума, грн.	
Цемент білий	204,13	3020	613432,6	200	3125	625000	+11567,4
Цемент М400	600,00	1080	648000,0	625	1100	687500	+39500
Цемент М500	442,31	1300	575003,0	482	1350	650700	+75697
Разом	<i>x</i>	<i>x</i>	1836455,6	<i>x</i>	<i>x</i>	1963200	+126744,4

За даними табл. 3.4 можемо зробити висновок, що у звітному періоді спостерігалися перевитрачання матеріалів на 1 споруду на 125744,4 грн., що є резервом зниження матеріальних витрат у розрахунку на 1 виріб у майбутньому. Проведемо деталізацію відхилень, використовуючи спосіб абсолютних різниць:

$$MB = H \times Ц, \quad (3.1)$$

де MB – матеріальні витрати, грн.; H – норма витрат; $Ц$ – ціна, грн.

Зміна матеріальних витрат за рахунок зміни норми витрат і ціни становлять:

$$\Delta MB_H = (H_1 - H_0) \times Ц_0;$$

$$\Delta MB_C = (Ц_1 - Ц_0) \times H_1.$$

- за матеріалом М1:

$$\Delta M1_H = (200,0 - 203,13) \times 3020 = -9452,6 \text{ (грн.)};$$

$$\Delta M1_C = (3125 - 3020) \times 200 = +21000 \text{ (грн.)};$$

$$\Delta M1 = +11547,4 \text{ грн.}$$

- за матеріалом М2:

$$\Delta M2_H = (625 - 600) \times 1080,0 = +27000 \text{ (грн.)};$$

$$\Delta M2_C = (1100 - 1080) \times 625,0 = +12500 \text{ (грн.)};$$

$$\Delta M2 = +39500 \text{ грн.}$$

- за матеріалом МЗ:

$$\Delta MЗ_H = (482 - 442,31) \times 1300 = +51597 \text{ (грн.)};$$

$$\Delta MЗ_ц = (1350 - 1300) \times 482 = + 24100 \text{ (грн.)};$$

$$\Delta MЗ = +75697 \text{ грн.}$$

Резерв економії за всіма видами матеріалів, за якими здійснено перевитрачання, становить 136197,0 (21000 + 27000 + 12500+51597+24100), у той час як на першому етапі деталізації показників ці резерви були 126744,4 грн. Найбільший резерв економії (75694 грн.) спостерігається за МЗ.

Висновки до розділу 3

За результатами дослідження сформовано наступні висновки:

Основними завданнями аналізу господарської діяльності ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» є вивчення виконання плану введення в дію виробничих потужностей та основних засобів; аналіз виконання підрядною будівельним підприємством організацією виробничої програми; перевірка ефективності використання підрядною організацією матеріальних, трудових та фінансових ресурсів; контроль за рівнем виробничих витрат з метою виявлення резервів підвищення прибутку і збільшення рентабельності будівельної організації; оцінка динаміки і структури витрат; виявлення можливостей раціонального використання ресурсів; вивчення виконання кошторисів, бюджетів підприємства; оцінка собівартості одиниці продукції (собівартість однієї гривні продукції), факторів її зміни; аналіз витрат за статтями та елементами витрат; виявлення резервів оптимізації витрат на виробництво продукції; оцінка впливу зміни обсягу та рівня витрат на результативні показники діяльності підприємства; перевірка

Метою організації системи внутрішнього контролю операцій з надходження та руху запасів на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» є забезпечення упорядкованості та ефективності здійснення контрольних дій в частині перевірки, своєчасності та достовірності облікового відображення операцій з товарами для уникнення порушень, відхилень та ризиків при їх здійсненні.

Найбільшу залежність від обсягів виконаних і зданих замовникам

будівельно-монтажних робіт спостерігається стосовно прямих витрат (матеріальних, на оплату праці, інших), частка яких у складі собівартості з врахуванням адміністративних витрат становить 86–89%, а на одну тисячу виконаних будівельно-монтажних робіт вони становлять 860 – 910 грн.

ВИСНОВКИ

У випускній кваліфікаційній роботі здійснено обґрунтування основних положень обліку, контролю та аналізу запасів будівельного підприємства (за матеріалами ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»)

За результатами дослідження сформовано наступні висновки:

Існує чимало підходів до визначення категорії «виробничі запаси», а саме: з позиції управління виробництвом; з позицій логістики; з позицій підприємництва; з позицій економіки підприємства; з позицій бухгалтерського обліку. Виходячи з вищесказаного, уточнено визначення економічної сутності виробничих запасів для будівельного підприємства, як об'єкта обліку: «виробничі запаси» – матеріальні цінності, предмети, що споживаються цілком, повністю переносять свою вартість на виконані роботи, замінюються після кожного виробничого циклу, і на які спрямовується праця людини в процесі виконання робіт, надання послуг. Запропоноване визначення розкриває призначення виробничих запасів у процесі господарської діяльності будівельного підприємства.

Значна кількість нормативних актів щодо проблематики обліку запасів, контролю та аналізу запасів є позитивним моментом, оскільки прослідковується правильна лінія у трактуванні тих чи інших положень, що у подальшому призведе до зниження кількості різноманітних шахрайств, у тому числі у сфері виконання будівельно-монтажних робіт.

На підприємстві для автоматизації обліку використовується програма "1С: Бухгалтерія для Будівництва.", на базі версія програми "1С: Бухгалтерія 8.2" повністю забезпечує потреби в автоматизації бухгалтерського, управлінського обліку і податкових розрахунків та підготовки регламентованої звітності.

Проаналізувавши основні показники господарської діяльності бачимо, що в 2017 році порівняно з 2015 дохід від реалізації збільшився на 200 076,00 тис. грн або на 49,36%. При цьому валовий прибуток збільшився на 19,35%, що склало 23 413 тис. грн, проте й збільшилась собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 62,13% або 176 663 тис. грн.

В 2017 році в порівнянні з 2015 зменшилась сума чистого прибутку на 10 376 тис. грн (36,25%). Це означає, що підприємство починає працювати менш ефективно.

Дослідивши облікове відображення запасів в будівництві встановлено, що методика певною мірою збігається з обліком на підприємствах інших видів діяльності – промисловості, сільського господарства, торгівлі, транспорту. Запропоновано до рахунка 23 «Виробництво» відкрити субрахунки, а також аналітичні рахунки, щодо списання запасів

Вивчивши питання пов'язане з оцінкою запасів в будівництві, з'ясовано, з вибором методу оцінки вартості виробничих запасів необхідно обрати систему їх списання (постійну чи періодичну). Відмінність між ними полягає у послідовності розрахунку кредитового обороту за рахунками, що використовуються для обліку виробничих запасів і залишку на кінець періоду. Упровадження методу оцінки вартості виробничих запасів при постійній системі списання виробничих запасів передбачає визначення кредитового обороту за рахунками, що використовуються для обліку виробничих запасів щоразу, коли здійснюється відпуск їх у виробництво.

В умовах сучасної інформаційної технології найбільш перспективним напрямком застосування обчислювальної техніки є створення і впровадження інформаційних систем нового покоління, які зорієнтовані на розподільну обробку даних на основі автоматизованих робочих місць планово-управлінського персоналу, обчислювальних мереж, експертних систем підтримки прийняття рішень тощо.

На базовому підприємств слід застосувати інтегровану автоматизовану систему управління (ІАСУ). Вона була створена для підвищення оперативності, забезпечена застосуванням сучасних технічних засобів та прикладного програмного забезпечення.

Основними завданнями аналізу господарської діяльності ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» є вивчення виконання плану введення в дію виробничих потужностей та основних засобів; аналіз виконання підрядною будівельним

підприємством організацією виробничої програми; перевірка ефективності використання підрядною організацією матеріальних, трудових та фінансових ресурсів; контроль за рівнем виробничих витрат з метою виявлення резервів підвищення прибутку і збільшення рентабельності будівельної організації; оцінка динаміки і структури витрат; виявлення можливостей раціонального використання ресурсів; вивчення виконання кошторисів, бюджетів підприємства; оцінка собівартості одиниці продукції (собівартість однієї гривні продукції), факторів її зміни; аналіз витрат за статтями та елементами витрат; виявлення резервів оптимізації витрат на виробництво продукції; оцінка впливу зміни обсягу та рівня витрат на результативні показники діяльності підприємства; перевірка

Метою організації системи внутрішнього контролю операцій з надходження та руху запасів на ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» є забезпечення упорядкованості та ефективності здійснення контрольних дій в частині перевірки, своєчасності та достовірності облікового відображення операцій з товарами для уникнення порушень, відхилень та ризиків при їх здійсненні.

Найбільшу залежність від обсягів виконаних і зданих замовникам будівельно-монтажних робіт спостерігається стосовно прямих витрат (матеріальних, на оплату праці, інших), частка яких у складі собівартості з врахуванням адміністративних витрат становить 86–89%, а на одну тисячу виконаних будівельно-монтажних робіт вони становлять 860 – 910 грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. спец. 7050106 «Облік і аудит»] / Ф.Ф. Бутинець, Л.Л. Горещька. – Житомир : Рута, 2003. – 544 с.
2. Иваниенко В.В. Финансовый анализ : учеб. пособие / Иваниенко В.В. – 2-е изд. – Х. : ИНЖЕК, 2003. – 176 с.
3. Швец И.Б. Управление производственными запасами на предприятии : [монография] / И.Б. Швец, И.А. Бондарева ; НАН Украины ; Ин-т экономики промышленности. – Донецк, 2003. – 182 с.
4. Безруких П.С. Бухгалтерский учет / Безруких П.С. – М. : Бух. учет, 2002. – 719 с.
5. Бізнес : словник-довідник / [уклад. В. Бойко та ін.]. – К. : Україна, 1995. – 157 с.
6. Большой экономический словарь / [сост. А. Борисов и др.]. – М. : Книжный мир, 2004. – 895 с.
7. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства / Тарасенко Н.В. – Львів : ЛБІ НБУ, 2000. – 485 с.
8. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти) / Пушкар М.С. – Тернопіль : Екон. думка, 1999. – 422 с.
9. Стивенсон Вильям Дж. Управление производством / пер. с англ. – М. : ООО «Издательство Лаборатория Базовых знаний» ; ЗАО «Издательство БИНОМ», 1998. – 928 с.
10. Справжній бухоблік // Н. Білова, А. Бобро, Т. Войтенко та ін. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Х. : Фактор, 2008. – 1264 с.
11. Чейз Р.Б. Производственный и операционный менеджмент / Чейз Р.Б., Эквилайн Н.Дж., Якобс Р.Ф. ; пер. с англ. – 8-е изд. – М. : Вильямс, 2001. – 704 с.
12. Саблук П.Т. Фінансово-кредитні відносини в АПК / П.Т. Саблук, М.Я. Дем'яненко. – К. : Ін-т аграр. економіки, 1996. – 158 с.

13. Грабова Н.Н. Бухгалтерский учёт в производственных и торговых предприятиях : учеб. пособие / Н.Н. Грабова, В.Н. Добровский ; под. ред. Н.В. Кужельного. – К. : А.С.К., 2004. – 624 с.
14. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку / Кужельний М.В. – К. : КНЕУ, 2001. – 334 с.
15. Сонько В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. [для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл.] / В. Сонько. – Тернопіль : Астон, 2005. – 496 с.
16. Сопко В.В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2000. – 578 с.
17. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік: навчальний посібник. / Г.В. Нашкерська – К.: Кондор, 2009. – 503 с.
18. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, Л.О. Сколотій, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 7-ме вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2016. – 1040 с.
19. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. – 4-те вид. [доп. і перероб.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – 451 с.
20. Фінансовий облік: підруч. для студ. вищ. навч. закл./ Л.В. Нападовська, А.В. Алексеева, О.А. Бакурова та ін./ За ред. Л.В. Нападовської. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 700 с.
21. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для ВНЗ / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 424 с.
22. Кім Ю.Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2014. — 600 с.
23. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. - 7-ме вид. допов. і перероб./ Н.М. Ткаченко. – К.: Алерта, 2016. – 928 с.
24. Шара Є.Ю., Соколовська-Гонтаренко І.Є. Фінансовий облік II. Навчальний посібник. / Є.Ю.Шара, І.Є.Соколовська – Гонтаренко — К. :

«Видавництво «Центр учбової літератури», 2016. — 308 с.

25. Легенчук С. Ф. Документування в бухгалтерському обліку: процесний підхід: монографія / С. Ф. Легенчук, К. О. Вольська, О. В. Вакун. — Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2016. — 228 с.

26. Бруханський Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва [Текст] : монографія / Р. Ф. Бруханський. — Тернопіль: ТНЕУ, 2014. — 384 с.

27. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія / В. А. Кулик // Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. —с. 373.

28. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>

29. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uazakon.com/document/fpart03/idx03865.htm>

30. Наказ №145 від 22.05.96 Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів [Електронний ресурс]. — Режим доступу до джерела: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.1755.0>

31. Наказ №554 від 04.12.2009 Про затвердження примірних форм первинних облікових документів з в будівництві [Електронний ресурс]. — Режим доступу до джерела: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/FIN51921.html

32. Про Примітки до фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 302 - [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00>

33. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435 — IV. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>

34. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436 - IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
35. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. №433 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536
36. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
38. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>
39. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. №996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/z0341-14
40. Закон України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” від 01.06.2000 №1775-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>
41. Закон України “Про основи містобудування” від 16.11.1992 №2780-XII (зі змінами та доповненнями) [електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>
42. Закон України “Про ціни і ціноутворення” від 21.06.2012. - Режим доступу до джерела: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>
43. Борецька Н. П., Міщенко К. В. Аналіз і прогнозування фінансової

стійкості підприємства / Н. П. Борецька, К. В. Міщенко // Науковий журнал: Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 20. – С.63–66.

44. Кім Г., Сопко В.В., Кім С.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с.

45. Друри К. Управленческий и производственный учёт: [ученик. пер. С англ.] / К. Друри.: – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 1071 с.

46. Економічний аналіз. Навчальний посібник / В.М. Серединська, О.М. Загородна, Р.В. Федорович. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010

47. Задорожний З.В. Внутрішньогосподарський облік в будівництві. Монографія. / З.В. Задорожний. – Тернопіль: Економічна думка. – 2006. – 336 с.

48. [Захорчук В.В. Облік Економічної Діяльності](#) [Електронний ресурс]. / В.В. Захорчук – Режим доступу: http://lubbook.net/book_428_glava_13_17.Dokumentuvannja_ta_obl%D1%96k.html

49. Ивашкевич В.Б. Бухгалтерский управленческий учёт: [учебник для вузов.] / В.Б. Ивашкевич – М.: Юристъ, 2003. – 618 с.

50. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни - К.: КНЕУ, 2000. - с.

51. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник : У 2 т. Т. 1 / [за ред. С. В. Мочерного]. – Львів : Світ, 2005. – 616 с.

51. Бизнес–интеграция для строительной компании [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uplab.ru/works/biznes-integratsiya-dlya-stroitelnoy-kompanii/>.

52. Облік, аналіз та контроль: теорія, методологія, практика [колект. монографія] : / [за ред. І. Б. Садовської] ; Луц. нац. техн. ун-т [та ін.]. – Луцьк : Луц. НТУ, 2014. – 270 с.

53. Мних Є. В. Фінансовий аналіз : [підручник] / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.

54. Гоголь Т. А. Обліково–аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: монографія / Т. А. Гоголь. – Чернігів: Видавець

Лозовий В.М., 2014. – 384 с.

55. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

56. Дерій В. А. Витрати і доходи підприємств у системі обліку та контролю: [монографія] / В. А. Дерій. – Тернопіль : ТНЕУ, «Економічна думка», 2009. – 272с.

57. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

58. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

59. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

60. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

61. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 628 с..

62. [Ефимова О. В.](#) Финансовый анализ: современный инструментарий для принятия экономических решений : учебник : [гриф УМО] / [О. В. Ефимова](#). – 5-е изд., испр. – М. : Омега-Л, 2014. – 351 с.

63. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 “Будівельні контракти” – [Чинний від 2001-04-28]. – Міністерство фінансів України-№205. [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01

64. Садовська І. Б. Управлінський облік : навч. посіб. / І. Б. Садовська, Н. В. Тлущкевич, М. П. Гарасим. – Луцьк : Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ, 2010. – 560 с.

65. Рудницький Т. В. Побудова системи обліку за центрами відповідальної у будівельних організаціях [Електронний ресурс] / Т. В. Рудницький – Режим доступу: http://www.lac.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Naukovi_Vydannya/Vydan_Ekon/Docs/Visnyk_Ekonomika_Vypusk36.pdf

66. Хендриксен Э. С. Теория бухгалтерского учета / Хендриксен Э. С., Ван Бреда М. Ф ; пер. с англ. ; под ред. проф. Я. В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 576 с. : ил. – (Серия по бухгалтерскому учету и аудиту).

67. Організація будівництва : підручник / С. А. Ушацький, Ю. П. Шейко, Г. М. Тригер [та ін.] ; за редакцією С. А. Ушацького. – К. : Кондор, 2007. – 521 с.

68. Концептуальна основа фінансової звітності: документ 929_009, видана РМСБО 01.09.2010 р. [Електронний ресурс] : – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_009/page

69. Задорожний З. В. Проблемні аспекти нормативних документів з обліку витрат в будівництві [Електронний ресурс] / З. В. Задорожний – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/1724/1/12.pdf>

70. Економіка будівництва : навчальний посібник / за ред. О. В. Єфремова. – Сімферополь : ВД «АРИАЛ», 2010. – 236 с.

71. Давидович І. Є. Контролінг : навчальний посібник / І. Є. Давидович. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 52 с.

72. Давидович І. Є. Калькулювання собівартості будівельної продукції та напрямки його удосконалення [Електронний ресурс] : – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_6/davydovych.pdf

73. Управлінський облік : навчальний посібник / Ю. Д. Малярєвський, С. В. Табунська, Л. В. Безкоровайна, Н. Ф. Чечетова. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2009. – 248 с.

74. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку

подання фінансової звітності» від 30.11.11 р. № 1223. [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт ВР України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=38920

75. Про облікову політику : лист Міністерства фінансів України від 21.12.05 р. № 31-34000-10-5 / 27793 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] / Україна. Мін-во фінансів. – Режим доступу: <http://www.liga.net>.

76. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, Л.О. Сколотій, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 7-ме вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2016. – 1040 с.

77. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. – 4-те вид. [доп. і перероб.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – 451 с.

78. Фінансовий облік: підруч. для студ. вищ. навч. закл./ Л.В. Нападовська, А.В. Алексєєва, О.А. Бакурова та ін./ За ред. Л.В. Нападовської. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 700 с.

79. Аудит Монтгомери / Ф.Л. Дефлиз, Г.Р. Дженик, В.М. О'Рейлли, М.Б. Хирш ; пер. с англ.; под ред. Я.В. Соколова. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 542 с.

80. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / пер. з англ.: О.Л.Ольховікова, О.В.Селезньов, Зеніна О.О., О.В.Гик, С.Г. Біндер. – К., 2010. Ч.1.– 846 с.

81. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / пер. з англ.: О.Л. Ольховікова, О.В.Селезньов, О.О. Зеніна, О.В. Гик, С.Г. Біндер. – К., 2010. Ч.2 .– 414 с.

82. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. №996–XIV– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

83. Закон України «Про державну статистику» від 17.09.1992 № 2614–XII– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>

84. Барабаш Н.С. Аналіз господарської діяльності: Навч. посібник для студентів вищих навч.закладів/За ред.С.В.Мниха .-К.:КНТЕУ,2005.

85. Мних Є. В. Фінансовий аналіз : [підручник] / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.
86. Мних Є.В. Організаційні аспекти аудиторської діяльності / Є.В.Мних : Матеріали Респуб. наук.-практ. конф. [«Аудиторська діяльність в умовах становлення нових економічних відносин в Україні»]. – Л., 1995. – С.
87. Аналіз господарської діяльності / В.О. Шевчук, О.В. Коновалова, В.П. Пантелеєв / Нац. акад. статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К. : Інформ.-аналіт. аг-ство, 2011. – 399 с.
88. Аудит (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) / за ред. В. В.Немченко, О.Ю. Редько. – К. : Центр учбов. л-ри, 2012. – 540 с.
89. Аудит в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій : монографія / Л.М. Янчева та ін. ; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. – Х. : ХДУХТ, 2011. – 292 с.
90. Войнаренко М.П. Ділова активність підприємств: проблеми аналізу та оцінки [Текст]: [моногр.] / М.П. Войнаренко, Т.Г. Рзаєва. – Хмельницький: ХНУ, 2008. – 284 с.

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»
2013-2017 рр.(ЄДРПОУ 39030336)**

АКТИВ		2013	2014	2015	2016	2017
I, Необоротні активи						
Нематеріальні активи:	1000	335	473	148	80	52
- первісна вартість	1001	407	756	759	759	759
- накопичена амортизація	1002	52	283	611	679	707
Незавершене капітальні інвестиції	1005	-	-	-	-	-
Основні засоби:	1010	20124	23613	19214	15128	25317
- первісна вартість	1011	35596	41184	38962	36070	46261
- знос	1012	15472	17571	19748	20942	20944
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-	-	-	-
Первісна вартість ДБА	1021	-	-	-	-	-
Накопичена амортизація ДБА	1022	-	-	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:						
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-	-	-	-
- інші фінансові інвестиції	1035	-	-	-	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-	-	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	9300	14322	9322	9335	12101
Інші необоротні активи	1090					
Усього за розділом I	1095	29779	38408	28684	24543	37470
II, Оборотні активи						
Запаси	1100	60014	52184	41293	56397	50038
Виробничі запаси	1101	88	27	18	18	18
Незавершене виробництво	1102	-	-	-	-	-
Готова продукція	1103	-	-	-	-	-
Товари	1104	59926	52157	41275	56379	50020
Поточні біологічні активи	1110	-	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	68091	51754	75685	42327	51857
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	1130	2935	530	46	4367	5071
- з бюджетом	1135	11994	21749	21918	11480	6380
- в тому числі за податком на прибуток	1136	-	21726	21629	11247	6172
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	56	40	106	173	372
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	2908	7344	4667	10443	9541
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	280	263	400	476	401
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	-	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165	98319	134903	183192	177488	177900
Рахунки в банках	1167	98319	134903	183192	177488	177900
Витрати майбутніх періодів	1170	10589	9753	5733	463	810
Інші оборотні активи	1190	10283	8818	11855	8789	14950
Усього за розділом II	1195	265469	287338	344895	312403	317320
III. Необоротні активи та групи вибуття	1200	-	-	-	-	-
БАЛАНС	1300	295248	325746	373579	336946	354790

Продовження додатка А

ПАСИВ	Код ряд,	2013	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	87065	87065	87065	87065	87065
Капітал у дооцінках	1405	-	-	-	-	-
Додатковий вкладений капітал	1410	-	-	-	-	-
Резервний капітал	1415	-	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	41098	43616	72237	72237	63523
Неоплачений капітал	1425	(16000)	(16000)	(16000)	(16000)	(16000)
Вилучений капітал	1430	-	-	-	-	-
Усього за розділом I	1495	112163	114681	143302	143859	134588
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-	-	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-	-	-	-
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	1515	7012	6802	3684	1797	10087
Довгострокові забезпечення	1520	-	-	-	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-	-	-	-
Усього за розділом II	1595	7012	6802	3684	1797	10087
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600					
Поточна заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	2367	4116	4062	4349	4753
товари, роботи, послуги	1615	10336	2468	1763	1011	670
- з бюджетом	1620	7194	16885	5101	1726	1621
- у тому числі за податку на прибуток	1621	7194	15554	4192	-	-
- зі страхування	1625	-	-	-	-	-
- з оплати праці	1630	-	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	55184	50911	77242	55446	88953
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	27997	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	37290	73381	39018	70600	63922
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-	-	-	-
Поточні забезпечення	1660	35567	56499	53011	57494	49455
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	68	3	396	664	741
Усього за розділом III	1695	176073	204263	226593	191290	210115
IV. Зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групи вибуття	1700	-	-	-	-	-
БАЛАНС	1900	295248	325746	373579	336946	354790

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»
2013-2017 рр.(ЄДРПОУ 39030336)**

I, Фінансові результати

<i>Стаття</i>	<i>Код рядка</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	760184	632851	405349	576723	605425
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(597183)	(450774)	(284362)	(421625)	(461025)
Валовий :						
прибуток	2090	163001	182077	120987	155098	144400
збиток	2095					
Інші операційні доходи	2120	8921	67177	97747	17949	8330
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122					
Адміністративні витрати	2130	(43301)	(53656)	(58653)	(74377)	(44529)
Витрати на збут	2150	(52309)	(60748)	(56872)	(53693)	(76290)
Інші операційні витрати	2180	(26768)	(89297)	(59341)	(22320)	(14772)
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-	-	-	-
Фінансові результати від операційної діяльності :						
прибуток	2190	49544	45553	43868	22657	17139
збиток	2195					
Доход від участі в капіталі	2200					
Інші фінансові доходи	2220	835	346	5114	11599	13358
Інші доходи	2240	2893	5023	7839	4207	1174
Фінансові витрати	2250	(2677)	(6101)	(12646)	(11543)	(6170)
Втрати від участі в капіталі	2255					
Інші витрати	2270	(1347)	(5148)	(6686)	(21554)	(4956)
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	49248	39673	37489	5366	20545
збиток	2295					
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(13007)	(12155)	(8868)	(4809)	(2300)
Чистий фінансовий результат						
прибуток	2350	36241	27518	28621	557	18245
збиток	2355					
II. СУКУПНИЙ ДОХІД	2465	36241	27518	28621	557	18245

Продовження додатка Б

**III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ
ВИТРАТ**

Назва статті	Код рядка	2013	2014	2015	2016	2017
Матеріальні затрати	2500	779	2031	1197	943	13
Витрати на оплату праці	2505	39095	48078	51774	55412	53124
Відрахування на соціальні заходи	2510	10055	11926	12169	8254	8113
Амортизація	2515	4358	4930	4768	3258	3138
Інші операційні витрати	2520	42102	49471	46814	61145	56166
Разом	2550	96389	116436	116722	129012	120554

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)

ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ»

2013-2017 рр.(ЄДРПОУ 39030336)

Стаття	Код рядка	2014		2015		2016		2017	
		надходження	видаток	надходження	видаток	надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності									
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	39673		37489		5366		20545	
Коригування на:									
амортизацію необоротних активів	3505	4930	X	4768		3258	X	3138	X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	25866			11646	4483			8039
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	1695	49460		13244	3376			7503
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520	5880	221	6379	6267	17291			9576

Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521							
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522							
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття	3523		154	57				
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524							
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526					17		
Фінансові витрати	3540		6101		12646		11543	6170
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550		15474		2385		26788	4523
Збільшення (зменшення) запасів	3551		7830		10891		15104	6359
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552							
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553							

Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554							
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556							
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557							
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	38564		18252	5927		26460	
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561							
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	6562							
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563							
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564							
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566							

Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567								
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	76300			11034	54946		20502	
Сплачений податок на прибуток	3580	X	29371	X	15129			X	
Сплачені відсотки	3585		6101		12646		11543		
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	46929			26163	54946		20502	
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності									
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200		X		X		X		X
необоротних активів	3205	970	X	602	X	43	X	9	X
Надходження від отриманих: відсотків	3215		X			X	X		X
дивідендів	3220		X			X	X		X
Надходження від деривативів	3225		X			X	X		X
Надходження від погашення позик	3230								
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235								

Інші надходження	3250	X				X	X	X	X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X		X	X			X	
необоротних активів	3260	X	9284	X	710		830	X	1576
Виплати за деривативами	3270	X		X	X			X	
Витрачання на надання позик	3275								
Витрачання від придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280								
Інші платежі	3290	X		X	X			X	
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		8314		108		787		1567
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності									
Надходження від: Власного капіталу	3300		X			X	X		X
Отримання позик	3305		X	1338782		1392125	X	337898	X
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310								

Інші надходження	3340	346	X	5377		1056	X	13212	X
Витрачання на:									
Викуп власних акцій	3345	X		X	X			X	
Погашення позик	3350	X		X	1292782		1438125	X	337898
Сплату дивідендів	3355	X	52977	X	X			X	27516
Витрачання на сплату відсотків	3360		6101		12646		11543		5945
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365								5350
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370								
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375								
Інші платежі	3390	X	3066	X	4611			X	427
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		61798	34120			56487		26026
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		23183	7849			2328		7091
Залишок коштів на початок року	3405	98319	X	134903		183192	X	177488	X

Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	66206	6439	96525	56085		3376	7503	
Залишок коштів на кінець року	3415	134903		183192			177488	177900	

Структура балансу ТОВ «ВАТЦЕНПРОДЕ» за 2013–2017 роки

Показники	2013 рік		2014 рік		2015 рік		2016 рік		2017 рік	
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>Активи</i>										
1. Основні засоби	20124	6,82	23613	7,25	19214	5,14	15128	4,49	25317	7,14
2. Довгострокові фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Запаси	60014	20,33	52184	16,02	41293	11,05	56397	16,74	50038	14,10
4. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	68091	23,06	51754	15,89	75685	20,26	42327	12,56	51857	14,62
5. Дебіторська заборгованість за розрахунками	17893	6,06	29663	9,11	26737	7,16	26463	7,85	21364	6,02
6. Грошові кошти та їх еквіваленти	98319	33,30	134903	41,41	183192	49,04	177488	52,68	177900	50,14
Разом	295248	100,00	325746	100,00	373579	100,00	336946	100,00	354790	100,00
<i>Зобов'язання та власний капітал</i>										
1. Статутний капітал	87065	29,49	87065	26,73	87065	23,31	87065	25,84	87065	24,54
2. Нерозподілений прибуток	41098	13,92	43616	13,39	72237	19,34	72237	21,44	63523	17,90
3. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	10336	3,50	2468	0,76	1763	0,47	1011	0,30	670	0,19
4. Поточні зобов'язання за розрахунками	72481	24,55	90266	27,71	44119	11,81	72326	21,47	65543	18,47
Разом	295248	100,00	325746	100,00	373579	100,00	336946	100,00	354790	100,00